

Regeringens proposition till Riksdagen om godkännande av avtalet om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens militära stabs och Europeiska unionens förfogande, avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer och det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor samt med förslag till lagar om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att riksdagen skall godkänna det i Bryssel i november 2003 mellan Europeiska unionens medlemsstater ingångna avtalet om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang samt det i Bryssel i april 2004 mellan Europeiska unionens medlemsstater ingångna avtalet om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation, och att riksdagen skall godkänna det i december 1997 ingångna andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor samt lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen.

I avtalet om status för Europeiska unionens

styrkor bestäms om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som är ställda till förfogande av Europeiska unionens militära stab och andra institutioner inom Europeiska unionen samt om status för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställts till sådana styrkors förfogande.

Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor kompletteras av avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer som skall tillämpas då kraven föranleds av en gärning som begåtts på tredjeländers territorium eller till havs.

I det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor bestäms att parterna i sina inbördes förhållanden förbinder sig att följa det i Paris år 1952 upprättade protokollet om status för de internationella militära högkvarteren med erforderliga justeringar.

Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor och avtalet om avståendet från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista av Europeiska unionens medlemsstaterna har meddelat att dess konstitutionella förfaranden har avslutats. Det andra tilläggsprotokollet

till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor har trätt i kraft internationellt i april 1999. Protokollet träder i kraft för Finlands del den dag då Finlands godkän-

nandeinstrument deponeras. Avsikten är att lagarna skall träda i kraft vid de tidpunkter som bestäms genom förordningar av statsrådet och republikens president samtidigt som avtalen och protokollet träder i kraft för Finlands del.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLLSFÖRTECKNING.....	3
ALLMÄN MOTIVERING.....	5
1. Inledning	5
2. Nuläge	6
2.1. Europeiska unionens stab och de högkvarter som skall ställas till unionens förfogande	6
2.2. Den finska personalen vid Natos högkvarter	6
3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen.....	6
3.1. Målen	6
3.2. De viktigaste förslagen	7
4. Propositionens verkningar	7
4.1. Verkningar av avtalet om status för Europeiska unionens styrkor	7
4.2. Verkningar av avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer	8
4.3. Verkningar av det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor	8
5. Beredningen av propositionen	8
DETALJMOTIVERING.....	10
1. Avtalens och protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland .10	
1.1. Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor	10
1.2. Avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer	19
1.3. Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor.....	20
1.3.1 Det andra tilläggsprotokollet.....	20
1.3.2 Parisprotokollet	21
2. Motivering till lagförslagen.....	27
2.1. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om status för Europeiska unionens styrkor	27
2.2. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer	27
2.3. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor.....	28
3. Ikraftträdande.....	28
4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning	28

4.1.	Behovet av riksdagens samtycke	28
4.1.1	Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor	28
4.1.2	Avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer	30
4.1.3	Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor	31
4.2.	Behandlingsordning.....	32
LAGFÖRSLAGEN.....		37
	om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om status för Europeiska unionens militära stab och för den militära och civila personalen vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande.....	37
	om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer	37
	om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor.....	38
AVTALSTEXTER.....		39
	Avtal mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang (EU SOFA)	
	Avtal mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation	
	Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor	
	Protokollet om status för de internationella militära högkvarter som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget	

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Europeiska unionens (EU) medlemsstater beslutade i Helsingfors att inom rådet upprätta nya bestående politiska och militära organ som gör det möjligt för EU att utföra sina åligganden vid samtliga de uppdrag i samband med förebyggande av konflikt och kris hantering som definieras i unionsfördraget (de s.k. Petersberguppdragen). Om uppgiftsbeskrivningen för Europeiska unionens militära stab (EUMS) beslutades vid Europeiska rådet i Nice och rådets beslut 2001/80/GUSP om inrättande av EUMS antogs i januari 2001 (EGT L 27, 30.1.2001, s.71). I juni 2001 godkände rådet beslutet 2001/496/GUSP om anställningsvillkoren för vid rådets generalsekretariat utstationerade nationella militärer som skall utgöra Europeiska unionens militära stab (EGT L 181, 4.7.2001, s.1). I samband med antagandet av detta beslut uppmanade rådet generalsekretären/den höge representanten att lägga fram ett förslag till ett beslut mellan medlemsstaterna om immunitet och andra privilegier som skall beviljas för unionens militära personal. Det nämnda rådets beslut har sedan dess ersatts med rådets beslut 2003/479/EG om anställningsvillkoren för nationella experter och militärer som är utstationerade vid rådets generalsekretariat samt om upphävande av besluten av den 25 juni 1997 och den 22 mars 1999 samt beslut 2001/41/EG och beslut 2001/496/GUSP (EUT L 160, 28.6.2003, s. 72).

De militärer som har utstationerats i EUMS:s tjänst verkar i internationella uppdrag, dvs. i Europeiska unionens tjänst i de uppdrag som skall utföras på områden av EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik (GUSP) och Europas gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP). Sådan personal skall kunna utföra sitt uppdrag oavhängigt utan att medlemsstaterna eller tredje länder skall kunna ingripa i deras enstaka åtgärder. Detta krav ansågs kunna uppfyllas endast på så sätt, att status för sådan personal definieras genom ett avtal mellan medlemsstaterna och genom att personalen beviljas

vissa privilegier och viss immunitet som krävs för utförande av deras uppdrag. För detta ändamål antog medlemsstaterna den 27 mars 2003 ett beslut mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, härefter avtalet om status för Europeiska unionens styrkor eller EU SOFA.

Förebilden för EU SOFA var det i Paris den 29 augusti 1952 upprättade protokollet om status för de internationella militära högkvarter som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget, härefter Parisprotokollet. I Nordatlantiska fördragsorganisationen (Nato) hade man redan 1997 uppmärksammat, att det för syftena med samarbetet för partnerskap för fred var nödvändigt att definiera status för Natos militära högkvarter och deras personal inom de staternas område som deltog i partnerskap för fred, och att på samma sätt definiera status för de staters personal som deltog i partnerskap för fred och som tjänstgjorde vid militära högkvarter i Natos medlemsstater. I bestämmelserna i det i Bryssel den 19 juni 1995 ingångna avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor, härefter Pfp SOFA, hänvisas endast till det i London den 19 juni 1951 upprättade avtalet mellan staterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor, härefter NATO SOFA. Således blev bestämmelserna i Parisprotokollet inte tillämpliga på samarbetet för partnerskap för fred med stöd av Pfp SOFA. För att komplettera regelverket avseende samarbetet för partnerskap för fred öppnades för undertecknande i Bryssel den 19 december 1997 det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de

stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor, nedan det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA, enligt vilket parterna förbinder sig att i sina inbördes förhållanden tillämpa bestämmelserna i Parisprotokollet med de erforderliga justeringar som bestäms i protokollet.

2. Nuläge

2.1. Europeiska unionens stab och de högkvarter som skall ställas till unionens förfogande

Enligt rådets beslut 2001/80/GUSP om inrättande av Europeiska unionens militära stab kommer militär personal att avdelas från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för att bilda Europeiska unionens militära stab. Enligt beslutet kommer den militära staben att ingå i rådets generalsekretariat. De militärer som blivit utstationerade skall vara underställda generalsekreteraren/den höge representanten och ansvara för de uppdrag och uppgifter som anförtrotts dem enligt bilagan till beslutet 2001/80/GUSP.

Unionens militära stabs uppgifter består av tidig förvarning, lägesbedömning och strategisk planering. Staben skall inte bli någon operativ stab, dvs. operativ planering och genomförande av operationer hör inte till dess uppgifter. Staben skall, under ledning av unionens militärkommitté, utfärda de olika verktyg och beredskaper som behövs vid krishantering och som behandlas vid unionens råd. Staben skall uppdelas i befäl och fem avdelningar och vid den tjänstgör för närvarande 135 personer, varav 100 officerare. Den militära staben leds av en generallöjtnant och för närvarande tjänstgör fem finska officerare vid den, varav en överste har befattning som byråchef och de övriga officerare som avdelningsofficerare. Den ständiga staben inledde sin verksamhet våren 2001. Den operativa beredskapen uppnåddes i slutet av 2001.

På basis av protokollet av den 8 april 1965 om Europeiska gemenskapernas immunitet och privilegier kan dessa militärer som blivit avdelade till tjänsten inte på grund av deras arbetsuppgifter eller status anses vara representanter för de medlemsstater som deltar i

Europeiska gemenskapernas arbete eller annan personal. I rådets förordning 549/69, EGT L 74, 27.3.1969, s.1 av den 25 mars 1969, i vilken fastställs de grupper av tjänstemän och de övriga anställda som skall omfattas av protokollets tillämpningsområde, behandlas inte nationella experter som blivit avdelade från medlemsstaterna, och bestämmelserna i protokollet tillämpas därför inte på militärer som blivit avdelade. Fastställande av status för personalen vid de högkvarter som kan ställas till EUMS:s och unionens förfogande förutsätter därför en ny reglering.

2.2. Den finska personalen vid Natos högkvarter

Finland undertecknade Pfp SOFA och dess första tilläggsprotokoll den 16 december 1996 och ratificerade dem den 2 juli 1997 (FördrS 64—65/1997). Enligt Pfp SOFA förbinder sig parterna att i sina inbördes förhållanden följa bestämmelserna i avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor. Eftersom Finland inte än så länge varit part i det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA, har Finland inte förbundit sig att tillämpa Parisprotokollet om status för Natos militära högkvarter. Status för sådana högkvarter och deras personal har därmed inte ordnats i förhållande till Finland, och status för den finska personalen som tjänstgör i sådana högkvarter har inte heller ordnats på ett omfattande sätt. Man har varit tvungen att med olika ad hoc-arrangemang ordna status för den finska personal som tjänstgör vid Natos högkvarter, vilket i sin tur har försvårats av att Finland inte erkänt rättspersonlighet för dessa högkvarter.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Målen

Målet med EU SOFA är att i enlighet med Europeiska rådets beslut möjliggöra de resurser som skall ges till Europeiska unionen och med hjälp av vilka unionen kan fatta och verkställa beslut som ansluter sig till samtliga de uppdrag i samband med förebyggande av

konflikter och krishantering som definieras i fördraget om Europeiska unionen. Till sådana resurser hör de personer som blivit avdelade från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för inrättande av Europeiska unionens militära stab, den personal som skall avdelas från medlemsstaterna för stärkning av den militära staben samt den personal vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar. Syftet med EU SOFA är att fastställa status för sådana personer.

Målet med avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer är att fastställa de regler som skall tillämpas då skadeståndskraven mellan medlemsstaterna föranleds av en gärning som begåtts på tredjeländers territorium eller till havs. Bestämmelserna i EU SOFA är inte tillämpliga i dessa fall.

Målet med det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA är att ordna status för den finska militära personal som tjänstgör vid Natos högkvarter. Eftersom tilläggsprotokollet kan bli tillämplig även med stöd av bestämmelserna i EU SOFA, är målet att säkerställa att status för den finska personalen är fastställd även i sådana situationer.

3.2. De viktigaste förslagen

Med propositionen begärs att riksdagen skall godkänna avtalet om status för Europeiska unionens styrkor, avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer och det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA. I propositionen ingår också förslag till lagar genom vilka de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft. I EU SOFA bestäms om status för den militära och civila personal vid de högkvarter och de styrkor som ställts till förfogande för Europeiska unionens militära stab och unionens institutioner samt om status för den militära och civila personal som av medlemsstaterna ställts till sådana styrkors förfogande. I avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda

krishanteringsoperationer fastställs de regler som skall tillämpas då skadeståndskraven mellan medlemsstaterna föranleds av en gärning som begåtts på tredjeländers territorium eller till havs. Enligt det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA förbinder sig parterna att i sina inbördes förhållanden följa bestämmelserna i det protokoll om status för internationella militära högkvarter som upprättats i Paris 1952 med erforderliga justeringar. I propositionen ingår blankettlagar genom vilka de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen sätts i kraft.

4. Propositionens verkningar

4.1. Verkningar av avtalet om status för Europeiska unionens styrkor

Den avsedda effekten av EU SOFA är att i EU:s medlemsstater fastställa status för de militära och civila personer som blivit utstationerade till de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till förfogande för Europeiska unionens militära stab och unionens institutioner. Man strävar efter att bevilja denna personal de privilegier och den immunitet som behövs för att de oavhängigt skall kunna utföra sina uppdrag. Avtalets bestämmelser är detaljerade och den avsedda effekten kan nå omedelbart med stöd av avtalets bestämmelser och lagen om ikraftsättande av avtalet.

EU SOFAs ekonomiska verkningar för Finland är ringa. Avtalets bestämmelser innehåller bland annat avstående från att av de övriga parterna begära skadestånd under vissa förutsättningar. Avstående från skadeståndskrav är ömsesidigt, varigenom även de andra medlemsstaterna skall avstå från de skadeståndskrav som skulle kunna riktas mot Finland. Eftersom avståndet är ömsesidigt kan detta inte, med undantag av vissa sporadiska växlingar, uppskattas föranleda någon ökning av statens utgifter. Bestämmelserna om skadestånd påverkar inte skadelidande tredje parts rätt att erhålla ersättning. Skattefriheten gäller beskattningen i den mottagande staten. De militära och civila personerna är befriade från den mottagande statens skatter i fråga om löner och ersättningar som den

sändande staten betalat för dem i denna egen-
skap och för sådan materiell lös egendom
som befinner sig i den mottagande staten en-
dast på grundval av dessa personers tillfälliga
vistelse där. Dessa skattebefrielser gäller inte
de avgifter och skatter som betalas i samband
med import eller export.

De privilegier och den immunitet som an-
ges i avtalet gäller ett mycket begränsat antal
personer. De personer som anges i avtalet
ställs i en annan ställning än andra personer
som omfattas av finsk rättsskipning. Denna
särställning är begränsad till att gälla verk-
samhet som hänför sig till uppdraget för Eu-
ropeiska unionens stab eller de högkvarter
som kan komma att ställas till unionens för-
fogande.

4.2. Verknings av avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer

Med avtalet avstår en stat från ska-
deståndskrav på en annan medlemsstat under
vissa förutsättningar. Eftersom avståendet är
ömsesidigt kan den inte, med undantag av
vissa sporadiska växlingar, uppskattas föran-
leda någon ökning av statens utgifter. Ett
motsvarande arrangemang ingår i EU SOFA
och i Pfp SOFA samt i dess andra tilläggs-
protokoll. Bestämmelserna i avtalet påverkar
inte skadelidande tredje parts rätt att erhålla
ersättning.

4.3. Verknings av det andra tilläggspro- tokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska för- draget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor

Finland har genom Pfp SOFA förbundit sig
att följa bestämmelserna i NATO SOFA.
Med det andra tilläggsprotokollet till Pfp
SOFA utvidgas, med erforderliga justeringar,
tillämpningsområdet för de nämnda bestäm-
melserna till att omfatta även Natos högkvar-
ter och deras militära och civila personal. För
Finlands del är tilläggsprotokollet särskilt
viktigt vad gäller status för den finska perso-
nal som tjänstgör vid högkvarteren.

Tilläggsprotokollets verknings för den of-

fentliga ekonomin är ringa. Med protokollet
avstås från indrivning av vissa tullar och
skatter. Protokollet befriar inte den personal
som tjänstgör vid högkvarter från den statens
beskattning vars medborgare personalen är.
Med protokollet avstås även delvis från ska-
deståndskrav på de andra medlemsstaterna.
Eftersom avståendet är ömsesidigt kan det
inte, med undantag av vissa sporadiska väx-
lingar, uppskattas att detta föranleder någon
ökning av statens utgifter.

5. Beredningen av propositionen

I juni 2001 godkände rådet beslutet
2001/496/GUSP om anställningsvillkoren för
de vid rådets generalsekretariat utstationera-
de nationella militärer som skall utgöra Eu-
ropeiska unionens militära stab. I samband
med att detta beslut antogs uppmanade rådet
generalsekreteraren/den höga representanten
att lägga fram ett förslag till ett beslut mellan
medlemsstaterna om immunitet och andra
privilegier som skall beviljas för unionens
militära personal. Avtalet bereddes av rådet
från och med november 2001 på basis av ett
förslag från rådets juridiska avdelning. Vid
avtalets beredningsarbete beaktades att pro-
tokollet om Europeiska unionens immunitet
och privilegier inte omfattar EU:s militära
stabs personal. Eftersom de militärer som
blivit avdelade till tjänsten verkar i militära
uppgifter ansågs det inte heller vara möjligt
att utvidga tillämpningsområdet för detta, för
civila personer avsedda EU:s privilegiepro-
tokoll till att omfatta dessa militärer. I sam-
band med de krishanteringsoperationer som
avses i artikel 17.2 i EU-fördraget är det
nödvändigt att förflytta trupperna inom unio-
nens medlemsstaters område och inrätta hög-
kvarter. De uppgifter som personalen vid
EU:s militära stab har är därför utpräglat in-
ternationella. På de sagda grunderna ansågs
inte den lösning vara möjlig, enligt vilken
privilegierna endast skulle beviljas inom
Belgiens område på så sätt att Belgien skulle
förbinda sig till att ensidigt bevilja vissa pri-
vilegier och viss immunitet. Vid berednings-
arbetet beaktades även att bestämmelserna
avseende de privilegier och den immunitet
som skall beviljas de högkvarter och styrkor
som ställts till EU:s förfogande, borde kunna

tillämpas också i fråga om annan än militär personal som deltar i att få trupperna till funktionsberedskap (polis, domare, fångvårdsexperter, politiska rådgivare) samt på den civila personal som avdelats av medlemsstaterna vid rådets generalsekretariat för att genomföra de operationer som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen och på den civila personal som utstationerats för ett visst uppdrag och som agerar inom ramen för dessa operationer.

Vid avtalets beredning övervägdes två huvudalternativ. Avtalet skulle kunna utarbetas med användning av en likadan hänvisningsteknik som Pfp SOFA. Enligt detta alternativ skulle det i EU SOFA endast hänvisas till de berörda bestämmelserna i NATO SOFA och i Parisprotokollet och man skulle förbinda sig att tillämpa dessa även beträffande de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till EU:s militära stabers och unionens förfogande. Enligt det andra alternativet skulle de relevanta bestämmelserna i NATO SOFA och i Parisprotokollet skrivas ut i EU SOFA med erforderliga justeringar.

Samförstånd om avtalets innehåll på grundval av det senare huvudalternativet nåddes i juli 2003 då de ständiga representanternas kommitté beslutade att rekommendera undertecknande av EU SOFA i samband med ett kommande rådssammanträde. Avtalets olika språkvarianter behandlades ännu i oktober 2003 i juristlingvistgruppen för att säkerställa texternas enhetlighet. Avtalet undertecknades i Bryssel den 27 november 2003 i samband med ett sammanträde av rådet för allmänna frågor och yttre förbindelser.

I Finland bereddades EU SOFA i samarbete mellan utrikesministeriet, statsrådets EU-sekretariat, justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet och kommunikationsministeriet. Ärendet behandlades även i EU-ärendens beredningsavdelning nr 36 och riksdagen informerades i enlighet med 97 § i grundlagen. De ändringsförslag som Finland framlagt beaktades i den slutliga avtalstexten. Statsrådets allmänna sammanträde beviljade fullmakt att underteckna avtalet på Finlands vägnar den 13 no-

vember 2003.

Avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer bereddades från och med februari 2004 i arbetsgruppen inom Europeiska unionens råds utrikesråd. I Finland bereddades ärendet i samarbete mellan utrikesministeriet och försvarsministeriet. Riksdagen informerades om ärendet den 2 april 2004 i enlighet med 97 § i grundlagen (USP 10/2004 rd). Statsrådets allmänna sammanträde beviljade fullmakt att underteckna avtalet på Finlands vägnar den 15 april 2004.

Det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA bereddades huvudsakligen av Nordatlantiska fördragsorganisationen 1997 då det upptäcktes att Pfp SOFA och dess första tilläggsprotokoll inte omfattade alla former av samarbete för partnerskap för fred. Eftersom protokollets justeringar är väldigt tekniska bereddades de av Natos sekretariat. Det andra tilläggsprotokollet öppnades för undertecknande den 19 december 1997. År 1998 begärde utrikesministeriet utlåtanden om protokollet från justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet, handels- och industriministeriet samt social- och hälsovårdsministeriet. Enligt utlåtandena fanns det inga hinder för undertecknande av protokollet. Undertecknandet aktualiserade dock först senare, när finsk personal tjänstgjorde vid Natos högkvarter och när man inom EU förberedde EU SOFA som till viss del grundar sig på bestämmelserna i tilläggsprotokollet. Republikens president beviljade fullmakt att underteckna tilläggsprotokollet den 26 november 2004. Finland undertecknade tilläggsprotokollet i Bryssel den 3 december 2004.

Regeringens proposition har beretts i utrikesministeriet i samarbete med försvarsministeriet. Om regeringens propositionsutkast har utlåtanden begärts av justitieministeriet, inrikesministeriet, försvarsministeriet, finansministeriet, kommunikationsministeriet och social- och hälsovårdsministeriet. De synpunkter som framförts i utlåtandena har beaktats vid den slutliga bearbetningen av propositionen.

DETALJMOTIVERING

1. Avtalens och protokollets innehåll och förhållande till lagstiftningen i Finland

1.1. Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor

Inledning. I EU SOFAs inledning hänvisas till Europeiska rådets beslut att ge unionen de resurser som krävs för att fatta och genomföra beslut som ansluter sig till uppgifter inom konfliktförebyggande och krishantering. I inledningen konstateras att nationella beslut om att utsända styrkor till andra medlemsstaters territorium för att utföra de uppgifter som nämns i artikel 17.2 i EU-fördraget kommer att fattas i enlighet med bestämmelserna i avdelning V i EU-fördraget, och särskilt artikel 23.1 i detta. Dessutom skall medlemsstaterna komma överens om de särskilda arrangemang som berör dem. Ifall operationerna utförs utanför medlemsstaternas territorium skall särskilda avtal ingås med berörda tredje länder. I inledningen erinras dessutom om att de rättigheter och skyldigheter som föranleds av inrättande av internationella domstolar, inbegripet bestämmelserna i Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, inte kommer att påverkas av bestämmelserna i avtalet.

Artikel 1. I artikel 1 i avtalet definieras de centrala begrepp som har använts i avtalet: militär personal, civil personal, underhållsberättigade person, styrka, högkvarter, sändande stat och mottagande stat. Med militär personal avses den militära personal som utstationeras från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för att bilda Europeiska unionens militära stab (EUMS), personal som tillfälligt utstationeras till EUMS på begäran av Europeiska unionens militära kommitté och militär personal från medlemsstater som är utstationerad vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till unionens förfogande. I definitionen av militär personal har beaktats beslutet 2001/89/GUSP om inrättande av Europeiska unionens militära stab och innehållet i ordförandestatens utredning som getts till Europeiska rådet i Göteborg samt beredningsdokumenten till rådets

beslut 2001/496/GUSP om anställningsvillkoren för vid rådets generalsekretariat utstationerade nationella militärer som skall utgöra Europeiska unionens militära stab.

Med civil personal avses den civila personal som utstationeras från medlemsstaterna till EU:s institutioner för verksamheter inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i EU-fördraget, eller den civila personal som arbetar vid högkvarter eller styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande av medlemsstaterna för samma verksamheter. Lokalanställd personal skall dock inte avses vara civil personal enligt avtalet. I definitionen av civil personal har beaktats innehållet i ordförandestatens utredning som getts till Europeiska rådet i Göteborg enligt vilken medlemsstaterna stegvis borde förstärka sin förmåga att ställa domare, åklagare samt andra tjänstemän och experter på rättsstatens område till internationella operationers förfogande.

Med underhållsberättigad person avses en person som definieras eller erkänns som familjemedlem eller medlem av den militära eller civila personalens hushåll enligt den sändande statens lag.

Med styrka avses enheter som består av ovan definierade militär personal och civil personal. Medlemsstaterna kan dock komma överens om att vissa personer inte skall anses utgöra en sådan styrka som avses i detta avtal.

Med högkvarter avses de högkvarter som är belägna inom medlemsstaternas territorium och som kan ställas till unionens förfogande inom ramen för utförande av uppgifter som avses i artikel 17.2 i EU-fördraget, inbegripet övningar.

Med sändande stat avses den medlemsstat som den militära eller civila personalen eller styrkan sorterar under. Med mottagande stat avses den medlemsstat på vars territorium den militära eller civila personalen, styrkan eller högkvarteret befinner sig, antingen vid utposter, basering eller transitering.

Artikel 2. Artikel 2 i avtalet innehåller en allmän förpliktelse att underlätta inresa, vistelse och utresa å tjänstens vägnar för den

personal och de underhållsberättigade personer som avses i artikel 1. Personalen skall efter begäran kunna bevisa att de hör till de kategorier som avses i artikel 1. Ett individuellt eller kollektivt förflyttningsförordnande eller beslut om utstationering vid EU:s institutioner skall vara tillräckligt bevis. Med denna bestämmelse skall dock inte begränsas personers fria rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen.

Artikel 3. Artikel 3 i avtalet innehåller en allmän förpliktelse att respektera den mottagande statens lag och avstå från all verksamhet som inte överensstämmer med innebörden i detta avtal. En liknande bestämmelse ingår i artikel II i NATO SOFA. Från artikel 3 i EU SOFA har dock utlämnats det uttryckliga krav som ingick i NATO SOFA om att speciellt avstå från varje politisk verksamhet i den mottagande staten och om den sändande statens uttryckliga skyldighet att vidta de nödvändiga åtgärderna i detta syfte.

Artikel 4. Genom artikel 4 i avtalet bekräftas att körkort och -tillstånd som utfärdas av de militära myndigheterna i den sändande staten skall erkännas på den mottagande statens territorium för jämförbara militärfordon. Bestämmelsen om körkort och -tillstånd har begränsats till att omfatta endast militära körkort och -tillstånd eftersom erkännande av de vanliga körkortet hör till området för gemenskapslagstiftningen. Artikel 4 i avtalet innehåller även en bestämmelse om att hälso- och sjukvård och tandvård får tillhandahållas av legitimerad personal från vilken medlemsstat som helst till personalen vid styrkor och högkvarter från alla övriga medlemsstater.

De allmänna bestämmelserna om körrätt ingår i 64 § i vägtrafiklagen (267/1981). Körkortsförordningen (845/1990) rör enligt dess 1 § körrätt som gäller motordrivna fordon samt körkort och de tillstånd som enligt vägtrafiklagen krävs för att få framföra motordrivna fordon. I förordningen (667/1993) om försvarsmaktens körkort och i försvarsministeriets beslut om tillämpning av förordningen om försvarsmaktens körkort (911/1993) bestäms om de körkort som krävs för att framföra försvarsmaktens motordrivna fordon. De nämnda bestämmelserna innehåller inga uttryckliga bestämmelser om utländska militära körkort och -tillstånd. I 33 §

i körkortsförordning bestäms mer allmänt om erkännande av ett körkort som utfärdats i en medlemsstat i Europeiska unionen eller i en EES-stat.

Artikel 5. Enligt artikel 5 i avtalet skall militär och civil personal bära uniform enligt de reglementen som gäller i den sändande staten. En likadan, om än mer detaljerad, bestämmelse ingår i stycke 1 i artikel V i NATO SOFA.

Om användning av uniform bestäms i Finland i förordningen om försvarsmaktens militärdräkter och uniformer (136/1997). Enligt 3 § i förordningen skall den som tjänstgör i en militär tjänst och den som inom försvarsmakten har utnämnts till tjänsteman i tjänsteförhållande i en viss tid för att tjänstgöra i en militäruppgift vid tjänstgöringen använda militärdräkt, om inte något annat föreskrivs på grund av tjänsteuppgiftens natur eller av någon annan orsak. I 6 a § i polislagen (493/1995) bestäms om polismannens uniform. En polisman samt en överväktare och en väktare skall vid tjänsteutövning bära uniform, om inte uppdragets art eller karaktär kräver något annat. Uniform får utom vid tjänsteutövning också bäras vid resor i anknytning till tjänsteutövning och när personen representerar polisen. Beslut om användning av uniform i andra sammanhang fattas av respektive enhets chef. I 6 a § 3 mom. i polislagen förbjuds användning av en dräkt eller ett klädesplagg som är förvillande lika polisens uniform eller beklädnadsartiklar. Det finns inga bestämmelser om utländska militära och civila personers rätt att använda uniform i Finland. Bestämmelsen i artikel 5 i avtalet kan tillämpas direkt med stöd av bestämmelserna om avtalets ikraftsättande.

Artikel 6. Enligt artikel 6 i avtalet skall fordon med en särskild registrerings skylt för den sändande statens väpnade styrkor eller förvaltning, förutom registreringsnumret, ha en tydlig nationalitetsbeteckning. En motsvarande bestämmelse i stycke 2 i artikel V i NATO SOFA gäller även civilfordon. Om användning av utländskt fordon i Finland bestäms i kapitel 14 i förordningen om registrering av fordon (1598/1995). Enligt 51 § i förordningen är den allmänna förutsättningen för att ett utländskt fordon får användas i trafiken, att fordonet är försett med registre-

ringslandets registreringsskyltar och nationalitetsbeteckning. Enligt 3 § i fordonslagen (1090/2002) avses med militärfordon ett fordon som innehas av försvarsmakten samt ett fordon som är avsett för Förenta Nationernas fredsbevarande verksamhet och som befinner sig i Finland. Enligt lagens 64 § skall det genom förordning av försvarsministeriet utfärdas vilka militärfordon som införs i ett register som avses i fordonslagen och vilka som införs i det av försvarsmakten förda militärfordonsregistret. Försvarsministeriets förordning 49/2004 har utfärdats om militärfordon som skall införas i fordonstrafikregistret och militärfordonsregistret.

Artikel 7. Artiklarna 7 och 8 i avtalet ingår i avdelning II i avtalet, vars bestämmelser endast är tillämpliga på de militära och civila personal som utstationerats till Europeiska unionens institutioner. Sådan personal får inneha och bära vapen enligt bestämmelserna i artikel 13. Bestämmelserna i artiklarna 7 och 13 grundar sig på bestämmelserna i artikel VI i NATO SOFA. Bestämmelsens förhållande till Finlands lagstiftning förklaras i samband med artikel 13.

Artikel 8. Militär och civil personal som utstationeras till Europeiska unionens institutioner skall åtnjuta immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande när det gäller i tjänsten gjorda, skriftliga eller muntliga uttalanden samt i tjänsten utförda handlingar. Denna immunitet skall kvarstå även när de har avslutat sin tjänstgöring. En sådan immunitet skall beviljas i Europeiska unionens intresse och inte till förmån för de berörda personerna. Den sändande staten eller unionens institutioner skall upphäva immuniteten om den skulle hindra att rättvisa skipas och om detta avstående från immuniteten skulle kunna ske utan att det skadar Europeiska unionens intressen. Unionens institutioner skall alltid samarbeta med medlemsstaterna för att underlätta rättskipningen och för att hindra missbruk av immunitet och privilegier. Om en medlemsstat misstänker missbruk av immunitet, skall den samråda med den berörda medlemsstaten för att avgöra om sådant missbruk verkligen har förekommit. Om samrådet inte leder till en överenskommelse, skall den berörda EU-institutionen pröva tvisten. Om tvisten inte kan lösas, skall unio-

nens institution besluta om förfarande för tvistlösning. Ifall rådet är den berörda institutionen, skall sådana förfaranden antas enhälligt. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i NATO SOFA, men en motsvarande bestämmelse ingår bland annat i artiklarna 6 och 10 i beslutet av företrädarna för medlemsstaternas regeringar, samlade i rådet, om immunitet och privilegier som skall beviljas Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och satellitcentrum samt för deras organ och deras personal.

Immunitet mot rättsligt förfarande enligt artikel 8 i avtalet innebär att den militära och civila personalen är befriade från all civil-, förvaltnings-, och straffrättslig jurisdiktion inom medlemsstaternas lagskipning, om denna immunitet inte särskilt avstås ifrån. Eftersom medlemsstaten och unionens institution alltid är skyldiga att häva immunitet om den skulle hindra rättvisa och om det skulle kunna ske utan att skada unionens intressen, är immuniteten dock inte absolut. Punkt 5 g i artikel 18 i avtalet innehåller dessutom en särskild immunitetsbestämmelse avseende verkställighet i skadeståndsärenden.

Bestämmelserna i artikel 8 i avtalet avviker i flera hänseenden från gällande lagstiftning i Finland. Den civil- och straffrättsliga immuniteten avviker bland annat från bestämmelserna i strafflagen och i rättegångsbalken. Vad gäller tvångsåtgärder gäller immuniteten olika administrativa och processuella tvångsmedel och säkerhetsåtgärder. I 3 och 4 kap. i tvångsmedelslagen (450/1987) bestäms om beslag i brottmål och bland annat i 7 kap. i rättegångsbalken om beslag som en säkerhetsåtgärd. I viteslagen (1113/1990) bestäms om administrativa tvångsåtgärder. Bland annat i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977) bestäms om expropriation av egendom. Bland annat i strafflagen bestäms om förverkandepåföljd i samband med brott. I utskökningslagen bestäms om verkställighet av domar och beslut.

Artikel 9. Artiklarna 9—18 i avtalet ingår i avdelning III i avtalet, vars bestämmelser endast är tillämpliga på högkvarteren och på styrkorna samt på den militära och civila personal som tjänstgör där. I artikel 9 i avtalet har noterats rätten avseende transitering och tillfällig förläggning, som ändå grundar sig

på godkännande av de behöriga myndigheterna i staten för transitering och tillfällig förläggning. I territorialövervakningslagen (755/2000) bestäms om rätten för främmande stats militärpersoner och militärfordon att ankomma till finskt territorium och att uppehålla sig i landet. Det normala förfarandet enligt territorialövervakningslagen överensstämmer med bestämmelserna i artikel 9 i avtalet.

Artikel 10. Militär och civil personal erhåller akut läkar- och tandläkarvård samt sjukhusvård på samma villkor som jämförbar personal i den mottagande staten. Den motsvarande bestämmelsen i stycke 5 i artikel IX i NATO SOFA gäller situation där styrkorna eller den civila personalen i den ort där den är stationerad har otillräcklig läkar- eller tandläkarvård. NATO SOFAs motsvarande bestämmelse har dock inte begränsats till akuta fall.

I enlighet med lagen om hälsovården inom försvarsmakten (322/1987) anordnar försvarsmakten hälsovård för dem vars hälsovård den ansvarar för, antingen i sina egna sjukhus eller vid behov genom att anskaffa tjänster hos en kommun, ett kommunalförbund eller någon annan offentlig eller privat tillhandahållare av tjänster. Försvarsmakten skall ersätta de kostnader som de erlagda sjukvårdstjänsterna har medfört ett kommunalt sjukhus eller hälsovårdscentral. Enligt lagen kan försvarsministeriet besluta om att hälsovårdstjänster av särskilda skäl skall ges också andra än den avlönade personalen vid försvarsministeriet, försvarsmakten och gränsbevakningsväsendet. Närmare bestämmelser ingår i förordningen om hälsovården inom försvarsmakten (371/1987). Artikel 10 i avtalet innehåller inte någon regel om vem som i sista hand skall stå för sjukvårdstjänsternas kostnader. Vid erläggandet av hälsovårdstjänster och ersättningar för tjänster skall även EG:s förordning om socialskydd (Rådets förordning (EEG) nr 1408/71, 14.6.1971 om tillämpningen av systemen för social trygghet när anställda, egenföretagare eller deras familjemedlemmar flyttar inom gemenskapen, EGT L 149, 5.7.1971, s. 2—50), som också tillämpas på EES-ländernas territorium, samt verkställighetsförordning och de socialskydds- och sjukvårdsavtal som

Finland ingått beaktas.

Artikel 11. Med förbehåll för andra avtal skall den mottagande staten vidta lämpliga åtgärder för att byggnader, mark, anordningar och tjänster skall kunna ställas till förfogande. De rättigheter och skyldigheter som föranleds av dessa skall bestämmas enligt lagstiftningen i den mottagande staten. Bestämmelsen är likalydande som stycke 3 i artikel IX i NATO SOFA. I Finland bestäms i ett antal olika lagar och andra författningar, bland annat i köplagen (355/1987), jordabalken (540/1995), jordlegolagen (258/1966), lagen om rätt att överlåta statlig fastighetsförmögenhet (973/2002), lagen om offentlig upphandling (1505/1992) och i skadeståndslagen (412/1974) om de rättigheter och skyldigheter som avses i artikel 11. Bestämmelsen strider inte mot Finlands lagstiftning.

Artikel 12. Det skall avtalas med den mottagande staten om användningen av polisier myndighet i läger, inrättningar, högkvarter eller andra anläggningar. En polis kan utanför de nämnda anläggningarna agera endast efter överenskommelse med den mottagande statens myndigheter och i samarbete med dessa. Bestämmelsen i artikel 12 i avtalet grundar sig på bestämmelserna i stycke 10 i artikel VII i NATO SOFA. Skillnaden är att i detta avtal inte hänvisas till militärpolisier, vilket beror på att de poliser som agerar i dylika uppgifter inte i alla stater anses vara militärpolisier. I detta avtal har polisens rättigheter också klart avgränsats till att utan något särskilt avtal omfatta det område som exklusivt är i den sändande statens besittning.

I Finland regleras om användning av polisier rättigheter bland annat i polislagen (493/1995), i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen (781/1980) och i lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten (1251/1995). Bestämmelserna i artikel 12 i avtalet begränsar inte de finska myndigheternas behörighet att agera på Finlands territorium, utan de gör det möjligt även för andra än finska enheter, sammansättningar och organ att använda polisier rättigheter i de anläggningar som är i deras besittning.

Artikel 13. Militär personal får inneha och bära tjänstevapen under förutsättning att de har tillstånd till detta genom order och efter

överenskommelse med myndigheterna i den mottagande staten. Civil personal får äga och bära tjänstevapen efter medgivande av myndigheterna i den mottagande staten och under förutsättning att de har tillstånd till detta enligt nationella föreskrifter i den sändande staten. I Finland bestäms om rätten att inneha och bära vapen i skjutvapenlagen (1/1998). Enligt 18 § i lagen är överföring av och införsel till Finland av skjutvapen, överföring och utförsel från Finland, samt förvärv och innehav av skjutvapen beroende av tillstånd. Enligt punkt 10 i 17 § i lagen gäller lagen dock inte överföring till eller från Finland, införsel, utförsel, tillverkning, reparation, modifiering och innehav av skjutvapen, vapendelar, patroner och särskilt farliga projektiler, som hör till en främmande stats väpnade styrkor, då verksamheten baserar sig på avtal mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor, eller på något annat internationellt fredsbevarande uppdrag eller om tillstånd för verksamheten har beviljats med stöd av territorialövervakningslagen (755/2000). Enligt 4 § i territorialövervakningslagen får en militärperson från en främmande stat inte inneha skjutvapen på finskt territorium, om inte tillstånd därtill har beviljats eller något annat följer av ett internationellt avtal som är förpliktande för Finland.

Artikel 14. Högkvarteren och styrkorna skall ha rätt till samma lättnader i fråga om post och telekommunikationer, transportlättnader och nedsatta avgifter som styrkorna i vistelsestaten. Jämlika villkor skall i Finland säkerställas med kommunikationsmarknadslagen (393/2003) och lagen om posttjänster (313/2001).

Artikel 15. Ett högkvarters arkiv och andra officiella dokument skall vara okränkbara, utom om högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet. Den mottagande staten kan begära granskande av dokumentens art för att det skall kunna bekräftas att dessa omfattas av immuniteten. Rådet skall samråda med den mottagande staten och på dess begäran för att fastställa huruvida något missbruk har ägt rum. Om samrådet inte leder till ett för båda berörda parterna tillfredsställande resultat, skall ärendet prövas av rådet. Om inte

heller sådana diskussioner leder till en lösning av tvisten, skall rådet enhälligt besluta om arrangemang för tvistlösningen.

Bestämmelserna i artikeln om okränkbarhet för arkiven avviker från Finlands lagstiftning bland annat vad gäller beslag och husrannsakan.

Artikel 16. Artikel 16 i avtalet innehåller bestämmelser, vilkas syfte är att undvika dubbelbeskattning och att tillämpa de konventioner om dubbelbeskattning som är ingångna mellan medlemsstater. Artikel 16 i avtalet påverkar dock inte den mottagande statens rätt att beskatta den militära och civila personal som är medborgare i eller har sin hemvist i den mottagande staten.

Om beskattning av något slag i den mottagande staten beror av bostad eller hemvist, skall de perioder då militär eller civil personal befinner sig på den mottagande statens territorium enbart i egenskap av militär eller civil personal, inte räknas som bosättningsperioder vid beskattningen. En sådan vistelse skall inte heller skapa ändring av bostad eller hemvist.

Militär och civil personal skall i den mottagande staten vara befriad från skatt på löner och ersättningar som utbetalas till dem av den sändande staten samt från skatt på allt lööse som tillhör dem och som finns i den mottagande staten enbart på grund av deras tillfälliga närvaro i den staten.

Bestämmelserna i artikel 16 i avtalet skall inte förhindra beskattning av militär eller civil personal för all annan lönsam verksamhet som de ägnar sig åt i den mottagande staten, förutom den förvärvsinkomst som de erhåller för detta arbete.

Bestämmelserna i artikel 16 gäller inte tullar, dvs. tullavgifter och alla övriga avgifter och skatter som skall betalas på import eller export i förekommande fall, förutom sådana avgifter och skatter som endast utgör betalning för erlagda tjänster. Bestämmelserna i artikel 16 i avtalet är likalydande som bestämmelserna i artikel X och i stycke 12 i artikel XI i NATO SOFA.

Finland har ingått avtal om undvikande av dubbelbeskattning med alla medlemsstater i EU förutom med Cypern: Nederländerna (FördsS 83—84/1988), Belgien (FördsS 65—66/1978), Spanien (FördsS 66—

67/1968), Irland (FördsS 87—88/1993), Storbritannien och Nordirland (FördsS 1—2/1970), Italien (FördsS 54—55/1983), Österrike (FördsS 17—18/2001), Grekland (FördsS 57—58/1981), Lettland (FördsS 91—92/1993), Litauen (FördsS 93—94/1993), Luxemburg (FördsS 17—18/1983), Malta (FördsS 68—69/1976), (81—82/2001), Portugal (FördsS 26—27/1971), Polen (FördsS 7—8/1972), Frankrike (FördsS 7—8/1972), Sverige (FördsS 25—26/1997), Tyskland (FördsS 17—18/1982), Slovakien (FördsS 27—28/2000), Slovenien (FördsS 59—60/1987, 71/1992), Danmark (FördsS 25—26/1997), Tjeckien (FördsS 79—80/1995), Ungern (FördsS 50—51/1981) och Estland (FördsS 95—96/1993). Artikeln innehåller bestämmelser som skall beaktas vid tillämpningen av de nämnda avtalen.

Artikel 17. Artikel 17 i avtalet gäller uppdelningen av jurisdiktion i brottmål och disciplinära ärenden mellan den sändande och den mottagande staten. I punkterna 1 och 2 i artikel bestäms i vilka fall den sändande staten och den mottagande staten har rätt att utöva jurisdiktion. Den sändande staten har en allmän rätt att utöva jurisdiktion enligt sin lagstiftning gentemot militär personal och även gentemot civil personal om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som gäller de väpnade styrkorna i den ifrågavarande staten med anledning av dess utstationering vid dessa styrkor. Den mottagande statens myndigheter skall ha rätt att utöva sin jurisdiktion gentemot militär och civil personal och dess underhållsberättigade personer för brott som begås på den mottagande statens territorium och som är straffbelagda enligt denna stats lagstiftning. Bestämmelserna i artikel 17 i avtalet grundar sig på bestämmelserna i artikel VII i NATO SOFA med vissa justeringar. I artikel 17 i avtalet används dock inte begreppet att den sändande statens "militära myndigheter" skall ha rätt att utöva jurisdiktion, utan att den sändande statens "myndigheter" skall ha rätt att utöva jurisdiktion, eftersom en sådan jurisdiktion inte tillhör de militära myndigheterna i alla medlemsstater. Från styckena 1 och 2 i artikeln har utlämnats även det för Finlands del problematiska uttrycket "skall ha rätt att ut-

öva jurisdiktion i den mottagande staten". Den relevanta frågeställningen och det uttalande som avges i samband med avtalets godkännande förklaras närmare i samband med behandlingen av de ensidiga uttalandena.

I punkterna 3 och 4 bestäms när den sändande staten kan utöva exklusiv jurisdiktion och när denna exklusiva jurisdiktion tillhör den mottagande staten. Den sändande staten har en exklusiv jurisdiktion avseende de brott som är straffbelagda enligt den sändande statens lagstiftning men som inte omfattas av den mottagande statens lagstiftning. Till sådana brott hör bland annat brott mot den sändande statens säkerhet. Enligt punkt 5 i artikeln avses förräderi, sabotage, spioneri eller brott mot lagstiftningen om statshemligheter eller mot det nationella försvaret vara brott mot statens säkerhet. Bestämmelserna i punkterna 3—5 i artikeln motsvarar bestämmelserna i stycke 2 i artikel VII i NATO SOFA, även om uttrycken förnyats något.

I punkt 6 i artikeln bestäms om utövandet av jurisdiktion i de fall, då den sändande staten och den mottagande staten har konkurrerande jurisdiktion. Den sändande staten skall ha rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion om det är fråga om brott endast mot den sändande statens säkerhet eller egendom eller brott mot militär eller civil personal från den sändande staten eller underhållsberättigade personer i fråga om person eller egendom. Den sändande staten skall också ha rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion i brott till följd av handling eller försummelse i tjänsten. Vid alla andra brott skall den mottagande statens myndigheter med förtur utöva sin jurisdiktion.

Bestämmelserna i artikeln skall enligt dess punkt 7 inte medföra rätt för den sändande staten att utöva jurisdiktion gentemot sådana personer som är medborgare i den mottagande staten eller som har sitt hemvist där, såvida de inte är medlemmar av den sändande statens väpnade styrkor. Bestämmelserna i punkterna 6 och 7 i artikeln motsvarar bestämmelserna i styckena 3 och 4 i artikel VII i NATO SOFA. Det har inte varit nödvändigt att i EU SOFA innefatta bestämmelserna om myndigheternas polisiära och rättsliga samarbete i styckena 5—9 i artikel VII i NATO

SOFA, eftersom om dessa har överenskommit i avdelningen VI om samarbete i fördraget om Europeiska unionen.

I kapitel 1 i strafflagen bestäms om tillämpningsområdet för finsk straffrätt. På brott som har begåtts i Finland skall finsk lag tillämpas. De finska myndigheternas jurisdiktion i fall där Finland är den sändande staten grundar sig på 3—7 § i kapitel 1 i strafflagen. I 15 § i kapitel 1 i strafflagen bestäms att om en internationell överenskommelse som är förpliktande för Finland eller någon annan författning eller bestämmelse som är internationellt förpliktande för Finland i något fall begränsar tillämpningsområdet för finsk straffrätt utöver vad som stadgas i detta kapitel, skall begränsningen följas så som avtalat. Bestämmelserna i artikel 17 i EU SOFA begränsar inte tillämpningsområdet för finsk straffrätt på ett avsevärt sätt, eftersom bestämmelserna i huvudsak överensstämmer med bestämmelserna i kapitel 1 i strafflagen. Bestämmelserna om primär jurisdiktion i punkt 6 i artikeln begränsar dock till viss del finska myndigheters möjlighet att använda sin jurisdiktion.

Artikel 18. Artikel 18 i avtalet innehåller detaljerade bestämmelser om avstående från ersättningskrav. Enligt punkt 1 i artikeln skall varje medlemsstat avstå från att begära ersättning av en annan medlemsstat för skador som uppstått på egendom som tillhör staten och som används inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, eller om skadan orsakats av militär eller civil personal från den andra medlemsstaten i samband med de ovan nämnda uppgifterna eller om skadan i samband med ett sådant uppdrag orsakats av den andra medlemsstatens fordon, fartyg eller luftfartyg. Även ersättningskrav som gäller bärgning tills sjöss skall avstås ifrån under vissa förutsättningar.

Enligt punkt 2 i artikeln skall medlemsstaterna komma överens om skadeståndets storlek ifall skadan orsakats på en medlemsstats egendom som är belägen på medlemsstatens territorium. Medlemsstaterna skall emellertid avstå från att begära ersättning ifall skadan understiger ett visst belopp som skall fastställas genom rådets beslut.

I punkt 3 i artikel bestäms vad uttrycket "en medlemsstats egendom" skall anses omfatta. Enligt punkt 4 i artikeln skall varje medlemsstat avstå från att begära skadestånd av en annan medlemsstat, om militär eller civil personal vid dess styrkor har skadats eller omkommit i tjänsten.

I punkt 5 i artikeln bestäms om det förfarande som skall följas vid behandlingen av skadeståndskrav till följd av skador för en tredje part. De kostnader som föranletts av utförandet av skadeståndskraven skall fördelas mellan medlemsstaterna så, att om endast en sändande stat är ansvarig skall den mottagande staten betala 25 % och den sändande staten 75 %. Om mer än en stat är ansvarig för skadan, skall skadeståndsbeloppet fördelas lika mellan dem. Om den mottagande staten inte alls är ansvarig, skall dess bidrag emellertid vara hälften av varje sändande stats bidrag. Underpunkt g i punkt 5 i artikeln innehåller en särskild bestämmelse om immunitet avseende verkställighet, enligt vilken verkställighetsförfaranden inte får riktas mot militär eller civil personal i ärenden som har sin grund i tjänstens utförande.

I punkt 6 i artikeln bestäms om det förfarande som skall följas när krav som är riktade mot militär eller civil personal på grundval av ohederliga handlingar eller försummelser utanför tjänsten framförs. I dessa fall skall den mottagande statens myndigheter behandla skadeståndskravet och fastställa ett rimligt skadestånd. Den sändande staten kan avgöra om den är villig att utbetala detta rimliga skadestånd. Bestämmelsen skall inte påverka behörigheten för domstolarna i den mottagande staten att pröva anspråk i sådana fall.

Enligt punkt 7 i artikeln skall skadeståndskrav som grundar sig på otillåten användning av en sändande stats fordon behandlas i enlighet med punkt 6, utom om förbandet, den operativa enheten eller organet i fråga är lagligen ansvarigt för skadan.

Enligt punkt 8 i artikeln skall frågorna huruvida den skadegörande handlingen eller försummelsen ägt rum i tjänsten eller huruvida användningen av ett fordon varit otillåten vid behov regleras genom förhandling mellan de berörda medlemsstaterna.

Enligt punkt 9 i artikeln får den sändande staten inte åberopa immunitet mot den mot-

tagande statens domstolars behörighet för militärer och civil personal, utom i den omfattning som anges i punkt 5 underpunkt g.

Enligt punkt 10 i artikeln skall den sändande statens och den mottagande statens myndigheter bistå varandra i anskaffandet av det bevismaterial som avser skadeståndskrav.

Stycke 11 i artikeln innehåller en bestämmelse om skiljemannaförfarande i det fall att medlemsstaterna inte kommer överens i en tvist i samband med regleringen av skadeståndskrav.

Bestämmelsen i artikel 18 grundar sig på bestämmelserna i artikel VIII i NATO SOFA. Vissa justeringar har dock varit nödvändiga, eftersom i NATO SOFA hänvisas bland annat till operationer enligt Nordatlantiska fördraget och den skiljeman som avses i stycke 2 i artikel VIII i NATO SOFA i sista hand kan utses av ordförande för Nato-rådets ställföreträdare. Olikt NATO SOFA innehåller EU SOFA inte några fasta belopp upp till vilka medlemsstaterna är villiga att avstå från sina anspråk. Enligt EU SOFA skall ett sådant belopp fastställas med rådets enhälliga beslut.

I fråga om ersättning för skador som har inträffat i Finland tillämpas huvudsakligen skadeståndslagen (412/1974). I kapitel 3 i lagen stadgas om arbetsgivares och offentligt samfunds skadeståndsansvar. Enligt 1 § i kapitel 3 i lagen är arbetsgivare skyldig att ersätta skada som arbetsgivare förorsakar genom fel eller försummelse i arbetet. Detta gäller även staten och annat offentligt samfund, när skada orsakats genom fel eller försummelse av ett sådant samfunds arbetstagarer eller av person i tjänste- eller därmed jämförligt anställningsförhållande vid samfundet i verksamhet, som ej bör anses innefatta myndighetsutövning. Enligt 2 § i kapitel 3 i lagen är offentligt samfund skyldigt att ersätta skada som förorsakats av fel eller försummelse vid myndighetsutövning. När en annan medlemsstat avstår från att begära ersättning på grund av en skada enligt EU SOFA, kan finska statens ersättningskyldighet utebli även om det skulle vara fråga om en skada som staten i egenskap av arbetsgivare skulle ansvara för enligt kapitel 3 i skadeståndslagen. I kapitel 4 i lagen stadgas om arbetstgares och tjänstemans skadeståndsansvar.

Bestämmelserna i avtalet påverkar inte omedelbart de bestämmelser som avses i kapitel 4 i skadeståndslagen, men även skyldigheten för den finska person som förorsakat skada att ersätta den förorsakade skadan, kan utebli om den andra medlemsstaten avstår från skadeståndskrav enligt avtalet. Avtalets bestämmelser påverkar inte de tredje parternas rätt att begära ersättning vad gäller skador som förorsakats i samband med unionens krishanteringsuppgifter.

Immunitetsbestämmelsen avseende verkställighet i underpunkten g i punkten 5 i artikeln avviker bland annat från bestämmelserna om verkställighet av domar och beslut i utsokningslagen och från bestämmelserna i kapitel 7 i rättegångsbalken.

Artikel 19. Artikel 19 i avtalet utgör ensamt del IV i avtalet och gäller avtalets slutbestämmelser. Enligt den skall medlemsstaterna godkänna avtalet i enlighet med deras respektive konstitutionella krav och därefter anmäla till generalsekreteraren för Europeiska unionens råd om att de har avslutat de konstitutionella förfarandena för godkännande av detta avtal. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter det att den sista medlemsstaten har meddelat att dess konstitutionella förfaranden har avslutats. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd, som har utnämnts till avtalets depositarie, skall i Europeiska unionens officiella tidning publicera avtalstexten och meddelandet om dess ikraftträdande. Depositarien har publicerat avtalstexten i Europeiska unionens officiella tidning den 31 december 2003 (EUT C 321, 31.12.2003, s. 6). Avtalet skall endast tillämpas på Europeiska unionens medlemsstaters moderland, om inte en medlemsstat särskilt meddelat att avtalet även skall tillämpas på andra områden för vilkas internationella förbindelser staten är ansvarig.

Bestämmelserna i delarna I och III i avtalet tillämpas endast på sådana högkvarter och styrkor samt den personal vid dessa, som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, i den mån status för dessa högkvarter eller styrkor samt deras personal inte re-

gleras genom något annat avtal. I det sistnämnda fallet kan det eftersträvas, att vissa särskilda arrangemang skall ingås i vilka det avgörs vilket avtal som skall tillämpas på den berörda operationen eller övningen. Ifall det inte är möjligt att ingå sådana särskilda arrangemang, skall det andra avtalet förbli tillämpligt på den berörda operationen eller övningen. Sådana andra avtal som sannolikt kan komma att tillämpas är åtminstone NATO SOFA och dess tilläggsprotokoll. Ifall tredje länder deltar i sådan verksamhet kan det, vad gäller deltagandet, överenskommas i avtalet om att detta skall vara tillämpligt även på tredje länder.

Bestämmelserna i avtalet får ändras genom enhällig skriftlig överenskommelse mellan företrädarna för Europeiska unionens medlemsstaters regeringar, församlade i rådet. Ändringsmekanismen är därmed densamma som godkännandemekanismen av det ursprungliga avtalet.

Uttalande av Europeiska unionens medlemsstater. I samband med avtalets undertecknande har medlemsstaterna avgett ett gemensamt uttalande, enligt vilket de skall göra sitt yttersta för att så snart som möjligt uppfylla kraven enligt sina egna konstitutionella förfaranden, så att avtalet snarast kan träda i kraft.

Ensidiga uttalanden. Uttalande av Danmark. I samband med avtalets undertecknande avgav Danmark ett uttalande, i vilket hänvisades till protokollet om Danmarks ställning. Danmark meddelade att det godkänner avtalet i enlighet med det nämnda protokollet och att de eventuella förbehåll eller uttalanden som Danmark måste göra skall begränsas till tillämpningsområdet för del II i Danmarks protokoll och skall inte på något sätt hindra att avtalet träder i kraft och att det tillämpas fullt ut av de andra medlemsstaterna. Enligt del II i protokollet om Danmarks ställning, som infogats i Amsterdamfördraget, kommer Danmark inte att delta i arbetet med att utarbeta och genomföra sådana unionsbeslut och unionsåtgärder på de områden som avses punkt 1 i artikel J.3 och i artikel J.7 i fördraget om Europeiska unionen som har anknytning till försvarsfrågor, men kommer inte att hindra utvecklingen av närmare samarbete mellan medlemsstaterna på

detta område. Därför kommer Danmark inte att delta i beslut om sådana åtgärder i rådet. Danmark är inte skyldig att bidra till finansieringen av driftsutgifter som uppkommer till följd av sådana åtgärder.

Uttalande av Sverige. I samband med avtalets undertecknande avgav Sverige ett uttalande, i vilket konstaterades att artikel 17 i avtalet inte innebär någon rätt för den sändande staten att utöva jurisdiktion på Sveriges territorium. I synnerhet ger denna bestämmelse inte den sändande staten någon rätt att inrätta domstolar eller verkställa domar inom Sveriges territorium. Uttalandet påverkar inte på något sätt fördelningen av jurisdiktion mellan den sändande staten och den mottagande staten enligt artikel 17, och inte heller påverkar det den sändande statens rätt att utöva sådan jurisdiktion inom sitt eget territorium när de personer som omfattas av artikel 17 återvänt till den sändande staten. Uttalandet hindrar inte heller att lämpliga åtgärder som omedelbart krävs för att garantera upprätthållande av ordning och säkerhet inom styrkan vidtas inom Sveriges territorium av den sändande statens militära myndigheter. Även Österrike har avgett ett nedan nämnt uttalande som anknyter till samma sak.

Sveriges uttalande motsvarar Finlands tolkning om avtalets bestämmelser. Finland och Sverige avgav likartade uttalanden i samband med ratificering av Pfp SOFA. Artikel 17 i EU SOFA är dock inte identisk med den motsvarande bestämmelsen i NATO SOFA. EU SOFAs bestämmelse ändrades vid beredningen av avtalet på grund av Finlands och Sveriges ståndpunkter på så sätt, att uttrycket "i den mottagande staten" ("within the receiving state", "sur le territoire de l'état de séjour") uteslöts från artikeln. Det ifrågavarande uttrycket var den avgörande anledningen till att Finland i samband med ratificeringen av Pfp SOFA ansåg det vara nödvändigt med ett uttalande, i vilket säkrades att domstolarna i den sändande staten inte faktiskt sett skulle kunna utöva sin jurisdiktion på Finlands territorium. Med hänsyn till den annorlunda formuleringen av artikel 17 i EU SOFA ansågs ett motsvarande uttalande inte nödvändigt i samband med Finlands undertecknande.

Uttalande av Irland. I samband med avtalets undertecknande avgav Irland ett uttalande, enligt vilket ingenting i detta avtal, särskilt inte artiklarna 2, 9, 11, 12, 13 och 17, får legitimera eller kräva lagstiftning eller någon annan åtgärd från Irlands sida, vilken är förbjuden av Irlands konstitution, och särskilt, artikel 15.6.2 i denna. Enligt artikel 15.6 i Irlands konstitution beviljas endast parlamentet rätten att samla eller upprätthålla en armé eller försvarsmakt. Ingen annan armé eller försvarsmakt än den som samlats eller upprätthållits av parlamentet får samlas eller upprätthållas, inte till något ändamål som helst ("The right to raise and maintain military or armed forces is vested exclusively in the Oireachtas [Parliament]. No military or armed force, other than a military or armed force raised and maintained by the Oireachtas [Parliament], shall be raised or maintained for any purpose whatsoever.").

Uttalande av Österrike. I samband med avtalets undertecknande avgav Österrike ett uttalande enligt vilket Österrike godkänner den sändande statens militära myndigheters jurisdiktion enligt artikel 17 i EU SOFA men godkänner inte att domstolar i en sändande stat utövar jurisdiktion på Österrikes territorium. Österrike har fastställt detta uttalande i samband med godkännande av avtalet.

Ett förslag till Finlands uttalande. Ovan i samband med Sveriges uttalande har konstaterats att Finland i samband med avtalets godkännande inte avgav något sådant uttalande som motsvarar Sveriges och Österrikes uttalande. Även om ett nationellt uttalande av Finland om tolkningen av artikel 17 i EU SOFA inte verkar vara nödvändigt i ljuset av de olika formuleringarna av bestämmelserna i EU SOFA och NATO SOFA, framställs att Finland i samband med avtalets godkännande avger en förklaring, enligt vilken Finland anser att artikel 17 i EU SOFA inte innebär någon rätt för den sändande statens domstolar att utöva jurisdiktion inom Finlands territorium.

1.2. Avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer

Inledning. I avtalets inledning hänvisas till

den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken enligt vilken unionen skall ges de resurser som krävs för att unionen skall kunna fatta och genomföra beslut om hela den skala av uppgifter inom det konfliktförebyggande och den krishantering som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen. I inledningen fästs avseende vid det, att EU SOFA i huvudsak endast skall tillämpas på Europeiska unionens medlemsstaters moderlands områden och speciellt vid det, att bestämmelsen om avstående från skadeståndskrav i artikel 18 i EU SOFA inte skall tillämpas om gärningen inträffat till havs eller på tredjeländers territorium där EU genomför en krishanteringsoperation. Dessutom skall särskilda avtal ingås med mottagande tredjeländer vid övningar och de skall även innehålla bestämmelser som ansluter sig till skadeståndskrav.

Artikel 1. I artikel 1 i avtalet definieras uttrycken "militär personal" och "civil personal" som används i avtalet. Definitionerna är likalydande som definitionerna av de ifrågasvarande uttrycken i artikel 1 i EU SOFA.

Artikel 2. Artikel 2 i avtalet innehåller en bestämmelse om avtalets tillämpningsområde. Skadeståndskraven skall bero på skada, personskada eller dödsfall som ägt rum inom ramen för förberedandet och genomförandet av de uppgifter som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen. Avtalet skall dock inte tillämpas på de fall som hör till EU SOFAs tillämpningsområde.

Artikel 3. Enligt artikel 3 skall en medlemsstat avstå från att begära skadestånd av någon annan medlemsstat för personskada eller dödsfall bland dess militära eller civila personal under officiell tjänsteutövning, med undantag för fall av grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel. Förutom den sistnämnda begränsningen är bestämmelserna i artikel 3 likalydande som bestämmelserna i stycke 4 i artikel 18 i EU SOFA.

Artikel 4. Enligt punkt 1 i artikeln skall en medlemsstat avstå från att begära skadestånd av någon annan medlemsstat för skador på tillgångar som ägs, används eller drivs av denna inom ramen för förberedandet och genomförandet av de uppgifter som avses i artikel 17.2 i fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, om skadan orsakades av

militär eller civil personal från en annan medlemsstat vid tjänsteutövning inom ramen för de ovannämnda insatserna, eller orsakades av en annan medlemsstats fordon, fartyg eller luftfartyg som användes inom ramen för de ovannämnda insatserna. Även ersättningskrav som gäller bärgning tills sjöss skall avstås ifrån under vissa förutsättningar. Olikt bestämmelserna i stycke 1 i artikel 18 i EU SOFA gäller avståendet från att begära ersättning inte de fall där det är fråga om grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel.

Artikel 5. Andra skadeståndskrav än de som inte skall ställas enligt artiklarna 3 och 4 skall behandlas genom förhandling mellan berörda medlemsstater, om dessa inte enas om annat. En medlemsstat skall emellertid avstå från att begära skadestånd i alla de fall då skadan understiger ett belopp på 10 000 euro. Detta belopp får ändras genom ett enhälligt beslut av medlemsstaterna, församlade i rådet.

Artikel 6. Bestämmelserna i artiklarna 4 och 5 berättigar inte en medlemsstat att vägra att till en part annan än parterna i detta avtal erlagga skadestånd för skada som åsamkats en tillgång som denna part ställt till förfogande för en eller flera medlemsstater genom ett hyres-, leasing- eller charteravtal eller annan överenskommelse.

I artiklarna 3—6 i avtalet bestäms om fördelning av skadeståndsansvar och om behandlingsordning av skadeståndskrav. Bestämmelserna anknuter i Finland speciellt till bestämmelserna i skadeståndslagen, vilka redogjordes för i samband med bestämmelserna i artikel 18 i EU SOFA.

Artikel 7. Artikel 7 i avtalet innehåller regler om skiljemannaförfarandet genom vilket sådana tvister om skadeståndskrav skall lösas, som inte kan regleras genom förhandling mellan de berörda medlemsstaterna.

Artikel 8. Medlemsstaterna meddelar generalsekreteraren för Europeiska unionens råd om att de har avslutat de konstitutionella förfarandena för godkännande av detta avtal. Avtalet träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista medlemsstaten har meddelat att dess konstitutionella förfaranden har avslutats. Generalsekreteraren för Europeiska unionens råd är avtalets depositarie och skall publicera avtalstexten

och meddelandet om dess ikraftträdande efter det att medlemsstaternas konstitutionella förfaranden har avslutats. Depositarien har publicerat avtalstexten i Europeiska unionens officiella tidning den 30 april 2004 (EUT C 116, 30.4.2004, s. 1). När regeringens proposition avläts hade Österrike och Sverige meddelat att de har avslutat sina interna förfaranden.

Artikel 9. Avtalet har ursprungligen upprättats på de språk, som före utvidgningen av unionen den 1 maj 2004 var Europeiska unionens offentliga språk. Även den finska lydelsen är därmed beviskraftig.

Uttalande av medlemsstaterna. I samband med avtalets undertecknande avgav medlemsstaterna ett uttalande, enligt vilket de, så långt deras nationella rättsliga system gör det möjligt, skall bemöda sig om att i möjligaste mån begränsa sina skadeståndsanspråk mot någon annan medlemsstat för personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal eller för skador på tillgångar som ägs, används eller drivs av dem, med undantag för de fall som orsakades av grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel. Medlemsstaterna kommer även att bemöda sig om att så snart som möjligt uppfylla kraven enligt sina egna konstitutionella förfaranden, så att detta avtal snarast kan träda i kraft.

1.3. Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor

1.3.1 Det andra tilläggsprotokollet

Inledning. I protokollets inledning hänvisas till dess huvudavtal, dvs. till PfP SOFA som upprättades i Bryssel 1995. Protokollets nödvändighet motiveras med behovet att definiera status för Natos militära högkvarter och dessa högkvarternas personal på partnerskapssstaternas territorier och, å andra sidan, definiera status för den personal hos partnerskapssstaterna som tjänstgör vid Natos militära högkvarter.

Artikel 1. I artikel 1 i avtalet definieras de centrala uttryck som används i avtalet: Parisprotokollet, avtal, styrka, civil komponent,

anhörig, Pfp SOFA, Nato och Natos militära högkvarter. Även artiklarna 1 och 3 i Parisprotokollet innehåller definitioner av dessa uttryck, men det är nödvändigt att i samband med partnerskap för fred ge dessa uttryck en bredare betydelse som även omfattar partnerskapsstaternas behov.

Med Parisprotokollet avses enligt stycke 1 i artikel I i protokollet det i Paris den 28 augusti 1952 ingångna protokollet om status för de internationella militära högkvarter som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget. Då ordet avtal förekommer i Parisprotokollet, skall det enligt punkt a i stycke 1 i artikel I i protokollet avse avtalet om status för Natos styrkor som i detta sammanhang tillämpas med stöd av Pfp SOFA.

Enligt punkt b i stycke 1 i artikel I i protokollet avses med orden styrka och civil komponent, som förekommer i Parisprotokollet, i samband med detta protokoll även de styrkor och civila komponenter från partnerskapsstater som tjänstgör vid Natos militära högkvarter eller de styrkor och civila komponenter från partnerskapsstater som har med högkvarteret att göra.

Med ordet anhörig som förekommer i Parisprotokollet avses enligt punkt c i stycke 1 i artikel I i Parisprotokollet den maka eller make till en medlem av en styrka eller en civil komponent, som är definierad i punkt b i stycke 1 i artikeln eller barn till sådan medlem, som är beroende av honom eller henne för sitt uppehälle,

I stycke 2 i artikel I i protokollet definieras Pfp SOFA och i stycke 3 Nato. Enligt stycke 4 i artikel I i protokollet avser Natos militära högkvarter Natos högkvarter och de andra internationella högkvarter eller organisationer som hör till områden för artiklarna 1 och 14 i Parisprotokollet.

Artikel II. Artikel II i protokollet innehåller den mest centrala bestämmelsen i protokollet. Enligt den skall parterna i protokollet tillämpa bestämmelserna i Parisprotokollet på Natos militära högkvarter och deras militära och civila personal. Med denna hänvisningsteknik får protokollet sitt innehåll från Parisprotokollet, och av denna anledning redogörs för innehållet i Parisprotokollet i avsnittet 1.3.2.

Artikel III. I artikel III i protokollet definie-

ras protokollets geografiska tillämpningsområde som tillämpningsområdet för Parisprotokollet och området för parterna i protokollet. Därmed hör, utöver de medlemsstater i Nato som är parter i Parisprotokollet, även de partnerskapsstaters områden som är parter i detta protokoll till det geografiska tillämpningsområdet.

Artikel IV. Enligt artikel IV i protokollet avgörs tvister rörande partnerskapsstater genom förhandlingar mellan de berörda parterna, varemot tvister rörande medlemsstater i Nato i sista hand kan avgöras i Nato-rådet.

Artikel V. Protokollet är öppet för under-tecknande av alla stater som har undertecknat Pfp SOFA. Protokollet skall ratificeras eller godkännas och ratifikations- och godkännandeinstrumenten skall deponeras hos Förenta Staternas regering. När regeringens proposition avgavs hade 20 stater undertecknat protokollet: Albanien, Nederländerna, Azerbajdzan, Belgien, Bulgarien, Georgien, Grekland, Kroatien, Lettland, Litauen, Norge, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Danmark, Tjeckien, Ukraina och Estland samt den 3 december 2004 även Finland. De nämnda staterna har förutom Albanien, Azerbajdzan, Kroatien, Grekland, Portugal och Finland också godkänt eller ratificerat protokollet. Protokollet har trätt i kraft internationellt den 15 april 1999. För Finlands del träder protokollet i kraft den dag då Finlands godkännandeinstrument deponeras.

Artikel VI. Enligt artikel VI i protokollet kan protokollet sägas upp av varje part efter ett års uppsägningstid. Engelska och franska är protokollets beviskraftiga språk.

1.3.2 Parisprotokollet

Inledning. I Parisprotokollets inledning konstateras att internationella militära högkvarter kan inrättas med stöd av ett särskilt arrangemang som grundar sig på Nordatlantiska fördraget. Enligt inledningen önskar parterna att definiera status för sådana högkvarter och deras personal. I inledningen har antecknats Parisprotokollets ställning som protokoll till NATO SOFA.

Artikel 1. I artikel 1 i Parisprotokollet definieras de i protokollet använda uttrycken avtalet, högkvarter på strategisk nivå, alliansens

högkvarter och Nato-rådet. Mera definitioner ingår i artikel 3 i protokollet.

Med avtalet avses NATO SOFA, som tillämpas i Finland med stöd av en hänvisning som ingår i Pfp SOFA. Med högkvarter på strategisk nivå avses högkvarteret för alliansens trupper i Europa (SHAPE) och högkvarteret för den högsta allierade militära chefen för insatser över Atlanten (SACLANT) eller varje annat motsvarande militärt högkvarter som har inrättats enligt Nordatlantiska fördraget.

Med alliansens högkvarter avses högkvarter på strategisk nivå och alla andra Natos internationella militära högkvarter som är direkt underställda högkvarteret på strategisk nivå. Med Nato-rådet avses det råd som har inrättats enligt artikel IX i Nordatlantiska fördraget och dess underordnade organ.

Artikel 2. Enligt Parisprotokollet skall bestämmelserna i NATO SOFA med de justeringar som bestäms i protokollet tillämpas även på Natos högkvarter och deras civila och militära personal då de i sin officiella tjänst befinner sig inom område av någon part i protokollet och då de anhöriga befinner sig inom ett sådant område i samband med sin makes, makas eller sina föräldrars tjänsteuppdrag. Justeringarna i protokollet är huvudsakligen mekaniska och kan karaktäriseras som tolkningsregler.

Genom Pfp SOFA har Finland förbundit sig att tillämpa bestämmelserna i NATO SOFA. Med det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA utsträcks tillämpningsområdet för de nämnda bestämmelserna till att omfatta även Natos högkvarter och deras militära och civila komponent.

Artikel 3. I artikel 3 i Parisprotokollet definieras de i protokollet använda uttrycken styrka, civil komponent och anhörig.

Med styrka avses den personal som tjänstgör vid alliansens högkvarter och som tillhör land-, sjö- eller luftstridskrafter från någon part i Nato.

Med civil komponent avses de personer som tjänstgör vid Natos högkvarter, vid någon Nato-parts armé eller som tillhör de kategorier av civilpersoner som tjänstgör vid Natos högkvarter. Civil komponent enligt Parisprotokollet kan inte vara statslösa personer eller medborgare i någon part som inte är

part i Nato eller medborgare i en mottagande stat eller person med hemvist i en mottagande stat.

Enligt stycke 2 i artikel 3 i Parisprotokollet skall Natos högkvarter jämföras med styrka vid tillämpningen av artikel II, stycke 2 i artikel V, stycke 10 i artikel VII och styckena 2—4, 7 och 8 i artikel IX samt artikel XIII i NATO SOFA.

Artikel 4. Artikel 4 i Parisprotokollet innehåller tolkningsregler som underlättar tillämpningen av NATO SOFA på Natos högkvarter. Enligt artikelns huvudregel skall de rättigheter och skyldigheter som i NATO SOFA avses för den sändande staten användas, vad gäller högkvarter och deras personal, av de vederbörliga högkvarteren på strategisk nivå och dess underordnade myndigheter.

Enligt punkt a i stycke 1 i artikel 4 i protokollet hör emellertid rätten att utöva jurisdiktion i brottmål och disciplinärenden enligt artikel VII i NATO SOFA till de militära myndigheterna i den stat under vars militära rätt personen ifråga eventuellt lyder. Bestämmelsen skall förstås mot den bakgrund, att Nato som sådant inte har något sådant internationellt organ som skulle kunna utöva jurisdiktion i brottmål och disciplinärenden i alliansens namn. I kapitel 1 i strafflagen bestäms om tillämpningsområdet för finsk straffrätt. Finsk lag skall tillämpas på brott som har begåtts i Finland. De finska myndigheternas jurisdiktion i de fall där Finland är den sändande staten grundar sig på 3—7 § i 1 kap. i strafflagen. I 15 § i 1 kap. i strafflagen bestäms, att om en internationell överenskommelse som är förpliktande för Finland eller någon annan författning eller bestämmelse som är internationellt förpliktande för Finland, i något fall begränsar tillämpningsområdet för finsk straffrätt utöver vad som stadgas i detta kapitel, skall begränsningen följas så som avtalat. Om Finland är den mottagande staten när personal vid Natos internationella högkvarter rör sig på Finlands territorium, har den sändande staten rätt att utöva jurisdiktion i brottmål och disciplinärenden enligt artikel VII i NATO SOFA. I samband med deponeringen av sitt ratificeringsinstrument avseende Pfp SOFA har Finland avgett följande förklaring: "Det finska godkännan-

det av behörigheten hos militära myndigheter i den sändande staten enligt artikel VII i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor avser inte utövande på finskt territorium av domsrätt som utgår från domstol i den sändande staten." Enligt punkt a i stycke 1 i artikel I i det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA skall med hänvisningarna till NATO SOFA anses avtalet så som det tillämpas med stöd av Pfp SOFA. Således har Finlands uttalande betydelse även i samband med tillämpningen av det andra tilläggsprotokollet och Parisprotokollet. Avsikten är att Finland i samband med godkännandet av det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA hänvisar till det uttalande som Finland avgav i samband med ratificeringen av Pfp SOFA.

Enligt punkt b i stycke 1 i artikel 4 i protokollet skall skyldigheterna enligt artikel II, stycke 4 i artikel III, punkt a i stycke 5 i artikel VII och punkt a i stycke 6, styckena 9 och 10 i artikel VIII samt artikel XIII i NATO SOFA gälla både Natos högkvarter och den stat vars armé eller medlem eller medarbetare eller anhöriga det är fråga om. Förutom den stat som sänt personal skall även Natos högkvarter se till att personalen respekterar lagarna i den mottagande staten. Den sändande staten och Natos högkvarter skall underrätta den mottagande staten ifall personen totalt uteblir från tjänsten och inte returneras till sitt hemland eller om han eller hon olovligt är frånvarande från sina tjänsteuppdrag i mer än 21 dagar. Den sändande staten och Natos högkvarter skall bistå myndigheterna vid den mottagande staten i personens anhållande och dennes överföring till den myndighet som skall utöva domsrätt. Den sändande staten och Natos högkvarter skall bistå den mottagande staten i brottens utredning och samlandet av bevismaterial. Den sändande staten och Natos högkvarter skall inte kräva immunitet för denna person från domsrätt av den mottagande statens domstolar i tvistemål med de särskilt nämnda undantagen och den sändande staten och Natos högkvarter skall samarbeta med myndigheterna i den mottagande staten för en opartisk skadeståndsrättegång. Den sändande staten och Natos högkvarter skall samarbeta med den mottagande staten även vad gäller

hindrande av tull- och skatteförbrytelser. Enligt punkt c i stycke 1 i artikel 4 i protokollet skall i fall som avses i punkt a i stycke 2 i artikel III och i stycke 5 samt i artikel XIV i NATO SOFA som sändande stat anses den stat vars armé medlemmen tillhör eller vid vars armé medlemmen tjänstgör. Hänvisningarna gäller det personbevis med foto som den sändande staten beviljat, den sändande statens skyldighet att ta emot de personer som den mottagande staten landsförvisat och personalens skyldighet att även följa de bestämmelser i den sändande staten som gäller utlandsvaluta.

I Finland bestäms om användning av polisens rättigheter bland annat i polislagen, i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och i lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten. Bestämmelserna om åtgärder avseende hindrande av tullförbrytelser finns i Finland i tullagen (1466/1994).

Enligt stycke d i stycke 1 i artikel 4 i protokollet skall skyldigheter som uppställs för den sändande staten enligt styckena 6 och 7 i artikel VII i NATO SOFA, tillhöra den stat, vars armé den personen som förorsakat skadan tillhör eller vid vars armé personen tjänstgör. Om en sådan stat inte finns hör den sändande statens skyldigheter till det av Natos högkvarter, vars medlem personen ifråga är. Hänvisningarna gäller begäran om skadestånd som föranleds av olaglig verksamhet eller underlåtenhet i den mottagande staten och som inte inträffat i tjänsten, samt begäran om skadestånd som föranleds av olaglig användning av ett fordon som tillhör den sändande statens vapenmakt. De hänvisade bestämmelserna i styckena 6 och 7 i artikel VIII i NATO SOFA avviker från bestämmelserna i skadeståndslagen i Finland.

Enligt stycke 2 i artikel 4 i protokollet har både den eventuella sändande staten och Natos ifrågavarande högkvarter sändande stats rättigheter vid utnämning av den skiljeman som avses i stycke 8 i artikel VIII i NATO SOFA.

Artikel 5. Enligt artikel 5 i protokollet skall varje medlem av Natos högkvarter ha ett av högkvarteret utfärdade personbevis med foto som skall uppvisas på anmodan. Bestämmelsen har inga verkningar vad gäller Finlands

passlag (642/1986) eller lagen om identitetskort (829/1999).

Artikel 6. Enligt stycke 1 i artikel 6 i protokollet gäller de skyldigheter som uppställts för parterna i NATO SOFA att avstå från fordringar i enlighet med artikel VII i NATO SOFA både alliansens högkvarter och varje part i detta protokoll.

Stycke 2 i artikel 6 i protokollet innehåller tolkningsregler som skall tillämpas vid tillämpningen av styckena 1 och 2 i artikel VIII i NATO SOFA. Den egendom som ägs av Natos högkvarter eller en part i detta protokoll och som används av högkvarteret skall anses vara egendom ägd av en part och använd av dess vapenmakt. En olyckshändelse som förorsakats av en styrka som definieras i stycke 1 i artikel 3 i protokollet eller av en medlem av en civil komponent eller av en annan medarbetare vid Natos högkvarter, skall anses vara olyckshändelse förorsakad av en medlem av en parts vapenmakt eller av en medarbetare. Uttrycket "ägd av en part" i stycke 3 i artikel VIII i NATO SOFA omfattar även fartyg som ägs av alliansens högkvarter.

Enligt stycke 3 i artikel 6 i protokollet skall de fordringar som avses i stycke 5 i artikel VIII i NATO SOFA omfatta även fordringar som föranleds av åtgärder eller underlåtenhet av medarbetare vid Natos högkvarter.

Artikel 7. Enligt stycke 1 i artikel 7 i protokollet skall den skattefrihet som avses i artikel X i NATO SOFA gälla även de löner och ersättningar som de personer som tjänstgör vid Natos högkvarter erhåller i denna egenskap. Bestämmelsen befriar inte sådana personer från den statens beskattning, vars medborgare dessa är. Bestämmelsen avviker från bestämmelserna i inkomstskattelagen (1535/1992) i de fall där en sådan person som är skattskyldig i Finland men som inte är finsk medborgare skulle tjänstgöra vid högkvarteret.

Enligt stycke 2 i artikel 7 i protokollet är de medarbetare vid högkvarteret som tillhör de av Nato-rådet bestämda kategorier befriade från skatter vad gäller de löner och ersättningar som alliansens högkvarter betalar för dem i denna egenskap. En part i protokollet kan emellertid komma överens med högkvarteret om ett arrangemang, enligt vilket den

ifrågavarande parten anvisar sina medborgare till högkvarterets förfogande och står för deras löner. Denna part kan således beskatta dessa löner och ersättningar men dessa skall vara befriade från andra parters skatter. Även bestämmelserna i första meningen i stycke 2 i artikel 7 avviker från bestämmelserna i inkomstskattelagen till den del de som tjänstgör vid högkvarteret skulle vara skattskyldiga i Finland.

Artikel 8. Enligt stycke 1 i artikel 8 i protokollet skall högkvarteret, för att underlätta inrättande, uppbyggnad, upprätthållande för och verksamhet vid Natos högkvarter, i mån av möjlighet befrias från tullar och skatter. Skattefriheten enligt artikeln gäller endast Natos högkvarter, inte dess personal. Varje part i protokollet skall, i syfte att ingå ett avtal om genomförande av denna bestämmelse, föra förhandlingar med det av alliansens högkvarter som eventuellt verkar inom dess territorium. Bestämmelsen är i praktiken av betydelse endast i fråga om värdstater för Natos högkvarter.

Enligt stycke 2 i artikel 8 i protokollet skall Natos högkvarter på samma villkor ha de rättigheter som beviljas styrkor enligt artikel XI i NATO SOFA. Tillfällig införsel och återut-försel av tjänstefordon på egna hjul tillhörigt Natos högkvarter tillåts tullfritt. Tjänstefordon tillhöriga Natos högkvarter befrias från skatter som uttas för fordon i vägtrafik. Officiella dokument under officiell försegling skall inte utgöras till föremål för tullinspektion. Natos högkvarter får tullfritt införa utrustning för eget bruk. Medlemmar av högkvarteret får vid första ankomsten för att tillträda sin tjänstgöring i den mottagande staten införa personliga ägodelar och möbler tullfritt för den tid som uppdraget varar. Särskilda arrangemang skall göras av den mottagande staten för att drivmedel, oljor och smörjmedel avsedda för tjänstefordon tillhörande högkvarter skall kunna tillhandahållas tull- och skattefritt.

Ifrågavarande skattebefrielser beviljas Natos högkvarter i samma omfattning som Finland i samband med PfP SOFA åtog sig att bevilja sådana åt den sändande statens styrkor och civila komponent. Enligt artikel 136.1 i rådets förordning (EEG) nr 918/83 om upprättandet av ett gemenskapssystem

för befrielse från tullavgifter (EGT L 105, 23.04.1983 s. 1) får medlemsstaten bevilja militär personal som är stationerad inom en medlemsstats territorium men inte lyder under dess befäl tullfrihet. Enligt artikel 136.1.b i tullfrihetsförordning får medlemsstaterna även bevilja tullbefrielse enligt sedvanliga privilegier som beviljas på grund av internationella överenskommelser eller överenskommelser om högkvarter, i vilka antingen ett tredje land eller en internationell organisation är avtalslutande part. I så fall skall medlemsstaten i enlighet med artikel 134 i tullfrihetsförordning till kommissionen anmäla de tullbestämmelser som ingår i internationella konventioner. Befrielse avseende tullinspektion avviker från rätten att utöva inspektioner som enligt tullagen tillhör tullmyndigheten.

Enligt 81 § 1 mom. grundlagen skall om statsskatt bestämmas genom lag. Enligt gemenskapsrättens bestämmelser om harmoniserade skatter (mervärdesskatt och accis) kan en internationell organisation i en annan medlemsstat beviljas skatte- eller betalningsfrihet direkt med stöd av avtalet ifall skattefriheten har angetts i fördraget om upprättandet av den internationella organisationen eller i ett högkvarteravtal, förutsatt att värdstaten har godkänt organisationen som en internationell organisation (om harmonisering av medlemsstaternas lagstiftning rörande omsättningsskatter - gemensamt system för mervärdesskatt: enhetlig beräkningsgrund i punkt 10 i artikel 15 i rådets sjätte direktiv 77/388/EEG av den 17 maj 1977 (EGT L 145, 13.6.1977, s. 1. Direktivet såsom det lyder senast ändrat genom kommissionens förordning (EG) nr 290/2004 (EUT L 50, 20.2.2004, s. 5) och artikel 23 punkt 1 i rådets direktiv 92/12/EEG av den 25 februari 1992 om allmänna regler för punktskattepliktiga varor och om innehav, flyttning och övervakning av sådana varor. (EGT L 76, 23.3.1992, s. 1. Direktivet såsom det lyder senast ändrat genom förordning (EG) 807 (2003 EUT L 122, 16.5.2003, s. 36). Motsvarande villkor för beviljande av skattefriheter ingår i 72 d § 2 mom. i mervärdesskattelagen (1501/1993) och 16 § 7 punkten i lagen om påförande av accis (1469/1994). De privilegier och den immunitet i protokollet som

gäller mervärdesskatter och acciser är inte mera omfattande än de privilegier som i allmänhet beviljas internationella organisationer och Finland har 1997 förbundit sig att bevilja Pfp SOFA -parternas styrkor motsvarande förmåner.

Enligt stycke 3 i artikel 8 i protokollet gäller bestämmelserna i stycken 5 och 6 i artikel IX i NATO SOFA inte medborgare i den mottagande staten, om de inte tillhör vapenmakten hos någon part i detta protokoll.

Enligt stycke 4 i artikel 8 i protokollet avses inte med uttrycket tullar och avgifter de avgifter som betalats för erlagda tjänster. En motsvarande begränsning ingår i stycke 12 i artikel XI i NATO SOFA.

Artikel 9. Artikel 9 i protokollet gäller fördelningen av den egendom som Natos högkvarter inte längre behöver. Enligt punkt a i artikeln skall de inkomster som uppkommer till följd av att egendom som en gång förvärvats från Natos internationella fonds kapitalbudget säljs, fördelas mellan Natos medlemsstater i förhållande till deras budgetandelar. Den mottagande staten har företrädesrätt vad gäller förvärv av den fasta egendom som skall överlåtas och som befinner sig på denna stats territorium förutsatt, att de villkor som staten erbjuder inte är mindre förmånliga än de andra erbjudandena.

Enligt punkt b i artikel 9 i protokollet skall den jordegendom, de byggnader eller de fasta anläggningar som den mottagande staten utan debitering givit till alliansens högkvarters förfogande och högkvarteret inte längre behöver återlämnas till den mottagande staten. Den värdeökning eller -nedgång som på grund av högkvarterets bruk förorsakats egendomen skall krediteras eller debiteras mellan parterna i Nato i enlighet med deras deltagandekostnader. Bestämmelserna i artikel 9 i protokollet är i praktiken av betydelse endast i Natos medlemsstaters inbördes förhållanden.

Artikel 10. Enligt artikel 10 i protokollet har varje högkvarter på strategisk nivå rättslig personlighet. Det har behörighet att ingå avtal och att förvärva och avyttra egendom. Den mottagande staten kan dock förutsätta, att det särskilt skall avtalas om användningen av denna behörighet. Det bör beaktas att rättslig personlighet enbart beviljas högkvar-

ter på strategisk nivå men inte andra Natos internationella högkvarter eller organ. I Finland bestäms genom lag om den juridiska personlighet med tillhörande rättsförmåga och juridiska handlingsförmåga som gäller en sammanslutning, organisation eller motsvarande. Sådana bestämmelser finns bl.a. i föreningslagen (503/1989), lagen om öppna bolag och kommanditbolag (389/1988), lagen om aktiebolag (734/1978), lagen om andelslag (1488/2001), lagen om stiftelser (109/1930) samt i lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i beslutet av företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal och om dessa myndigheters rättshandlingsförmåga (1564/2001). Sådana bestämmelser ingår även i de blankettlagar som ansluter sig till ikraftsättande av internationella förpliktelser. T.ex. lagen om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i överenskommelsen om upprättandet av Internationella vinorganisationen (1563/2001) gäller uttryckligen ifrågavarande organisations juridiska personlighet. Det finns ingen allmän lagstiftning om internationella organisations juridiska personlighet i Finland.

Artikel 11. Enligt stycke 1 i artikel 11 i protokollet kan ett högkvarter på strategisk nivå uppträda både som kärke och svarande vid de skadeståndsrättegångar som avses i artikel VII i NATO SOFA. Den mottagande staten och ett högkvarter kan emellertid komma överens om att mottagande stat i sådana fall uppträder i högkvarterets ställe vid rättegången. Enligt stycke 2 i artikel 11 i protokollet kan exekutionsåtgärder, beslag eller in-teckning inte riktas mot Natos högkvarters egendom eller tillgångar, förutom i de fall som avses i punkt a i stycke 6 i artikel VII eller i artikel XIII i NATO SOFA. Hänvisningarna gäller beslag av föremål som ansluter sig till brott och beslag av föremål i samband med utredning av tullförbrytelser.

Bestämmelserna i stycke 2 i artikel 11 i protokollet avviker i många avseenden från gällande lagstiftning i Finland. Befrielse från

tvångsåtgärder i fråga om egendom gäller olika administrativa och processuella tvångsmedel och säkerhetsåtgärder. Bestämmelser om husrannsakan finns i 5 kap. i tvångsmedelslagen och bestämmelser om beslag i brottmål finns i lagens 3 och 4 kap. Bestämmelser om beslag som en säkerhetsåtgärd finns bland annat i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter. Bestämmelser om tvångsöverlåtelse av egendom och om vissa andra tvångsåtgärder mot egendom under undantagsförhållanden finns i beredskapslagen. Bestämmelser om förverkandepåföljd i samband med brott finns bland annat i strafflagen. Bestämmelser om verkställighet av domar och beslut finns i ut-sökningslagen.

Artikel 12. Enligt artikel 12 i protokollet kan alliansens högkvarter inneha vilken valuta som helst och överföra den mellan olika konton för att sköta sin internationella budget. Enligt stycke 2 i artikel 12 i protokollet skall parterna underlätta högkvarters valutaväxling och överföring av tillgångarna mellan staterna.

Den immunitet som gäller penningrörelse i artikeln avviker åtminstone från bestämmelserna i beredskapslagen om tillsyn och reglering vid undantagsförhållanden.

Artikel 13. Enligt artikeln skall Natos högkvarters arkiv och andra officiella dokument, som befinner sig i dess lokaler eller som innehas av en vederbörligen befullmäktigad medlem av högkvarteret vara okränkbara, förutom ifall högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet.

Artikeln bestämmelse om arkivens okränkbarhet avviker från finsk lagstiftning bland annat i fråga om beslag och husrannsakan.

Artikel 14. Enligt stycke 1 i artikeln kan protokollet med Nato-rådets beslut tillämpas på Natos internationella militära högkvarter eller organisationer. Med stöd av definitionerna i artikel 1 i protokollet är protokollet automatiskt tillämpligt på högkvarter på strategisk nivå och på de övriga av Natos internationella militära högkvarter som är direkt underställda ett högkvarter på strategisk nivå. Enligt artikel 14 i protokollet förutsätter tillämpningen av protokollet ett särskilt beslut av Nato-rådet vad gäller de andra av Natos

internationella högkvarter. Med uttrycket "organisation" som används i artikeln avses Natos sådana militära organ eller kommittéer som inte kan anses vara högkvarter.

Parisprotokollet skall inte tillämpas på Nato som internationell organisation. Avtal om status för Nordatlantiska fördragsorganisationen, dess nationella representanter och internationell personal har ingåtts i Ottawa den 20 september 1951. Enligt dess artikel II om tillämpningsområdet skall Ottawa-avtalet i sin tur inte tillämpas på de högkvarter som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget och inte heller på de andra militära organen om inte Nato-rådet överenskommer om annat. Status för partnerskapsländernas Nato-representationer och deras personal i Belgien har i sin tur ordnats med ett särskilt avtal om tredje länders Nato-representationer och deras representanter, som har upprättats i Bryssel den 14 september 1994 mellan Natos medlemsstater. Med stöd av detta avtal har partnerskapsländernas Nato-representationer beviljats status som diplomatisk beskickning.

Enligt stycke 2 i artikeln kan protokollet tillämpas på den personal hos Europeiska försvarsgemenskapen som är underställd alliansens högkvarter efter det att Europeiska försvarsgemenskapen upprättas. Nederländerna, Belgien, Italien, Luxemburg, Frankrike och Tyskland undertecknade i Paris den 27 maj 1952 ett avtal om inrättande av Europeiska försvarsgemenskapen. Enligt det franska parlamentets beslut av den 29 augusti 1954 trädde detta avtal dock aldrig i kraft.

Artikel 15. Enligt artikeln skall tvister om tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll lösas i första hand genom förhandlingar och i sista hand genom Nato-rådets beslut. Enligt den uttryckliga anpassningen i artikel IV i det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA skall tvister avseende partnerskapsstater lösas genom förhandlingar.

Artikel 16. Enligt stycke 1 i artikeln skall artiklarna XV och XVII—XX i NATO SOFA tillämpas som om de vore en integrerad del av Parisprotokollet. Artikel XV i NATO SOFA gäller situationer där det har uppkommit sådana fiendligheter på vilka Nordatlantiska fördraget skall tillämpas. Parterna har rätt att avbryta tillämpningen av avtalet med 60 dagars varsel. Artikel XVII i

NATO SOFA gäller parternas rätt att föreslå om ändringar i avtalets bestämmelser.

Enligt stycke 2 kan protokollet kompletteras med ett bilateralt avtal mellan den mottagande staten och ett högkvarter på strategisk nivå. Stater, inom vilkas territorier ett av Natos högkvarter på strategisk nivå är beläget, har ingått ett sådant avtal som avses i denna artikel. Sådana avtal påverkar inte tredje staters rättigheter och skyldigheter.

Engelska och franska är protokollets beviskraftiga språk. Förenta Staternas regering skall vara protokollets depositarie.

2. Motivering till lagförslagen

2.1. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om status för Europeiska unionens styrkor

1 §. Med bestämmelsen i 1 § i lagförslaget sätts de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen i kraft. För de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen redogörs i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Om lagens ikraftträdande bestäms genom förordning av statsrådet. Enligt grundlagsutskottets utlåtande GrUU 49/2001 rd hör behörigheten i de ärenden som till sitt innehåll och sina verkningar kan jämföras med unionsfrågor till statsrådet enligt 93 § 2 mom. i grundlagen. Förordningen om ikraftträdande skall i sådana fall utfärdas av statsrådet.

2.2. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer

1 §. Med bestämmelsen i 1 § i lagförslaget sätts de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen i kraft. För de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen redogörs i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Om lagens ikraftträdande bestäms genom förordning av statsrådet på de grunder som nämns ovan i stycke 2.1.

2.3. Lag om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor

1 §. Med bestämmelsen i 1 § i lagförslaget sätts de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen i kraft. För de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen redogörs i avsnittet om behovet av riksdagens samtycke.

2 §. Om lagens ikraftträdande bestäms genom förordning av republikens president i enlighet med 95 § i grundlagen.

3. Ikraftträdande

Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista av Europeiska unionens medlemsstaterna har anmält till generalsekretären för Europeiska unionens råd om att dess konstitutionella förfarandena slutförts. När regeringens proposition avgavs hade endast Österrike godkänt avtalet. I de andra medlemsstaterna är förfarandena avseende avtalets ikraftsättande fortfarande på gång.

Avtalet om avståendet från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer träder

i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista medlemsstaten har anmält om att dess konstitutionella förfarandena har slutförts. När regeringens proposition avgavs hade de nationella förfarandena slutförts endast i Österrike och i Sverige.

Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor har trätt i kraft internationellt den 15 april 1999. Förutom Finland har 19 stater undertecknat protokollet: Albanien, Nederländerna, Azerbaizan, Belgien, Bulgarien, Georgien, Grekland, Kroatien, Lettland, Litauen, Norge, Portugal, Rumänien, Slovakien, Slovenien, Danmark, Tjeckien, Ukraina och Est-

land. Dessa stater, förutom Albanien, Azerbaizan, Kroatien, Grekland, Portugal och Finland har också godkänt eller ratificerat protokollet. För Finlands del träder protokollet i kraft den dag då Finlands godkännandeinstrument deponeras.

Avsikten är att lagarna om sättande i kraft av de bestämmelser i avtalen och protokollet som hör till området för lagstiftningen skall träda i kraft vid de tidpunkter som bestäms genom förordningar av statsrådet och republikens president samtidigt som avtalen och protokollet träder i kraft för Finlands del.

4. Behovet av riksdagens samtycke och behandlingsordning

4.1. Behovet av riksdagens samtycke

Enligt 94 § 1 mom. i grundlagen godkänner riksdagen bland annat sådana fördrag och andra internationella förpliktelser som innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Enligt riksdagens grundlagsutskotts tolkningspraxis avser denna godkännandebehörighet hos riksdagen alla de bestämmelser i internationella förpliktelser som i materiellt hänseende hör till området för lagstiftningen. Bestämmelserna skall anses höra till området för lagstiftningen, 1) om bestämmelsen gäller utövande eller begränsning av någon grundläggande fri- eller rättighet som är skyddad i grundlagen, 2) om bestämmelsen i övrigt gäller grunderna för individens rättigheter och skyldigheter, 3) om det enligt grundlagen skall föreskrivas i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 4) om det finns gällande bestämmelser i lag om den fråga som bestämmelsen avser eller 5) om det enligt rådande uppfattning i Finland skall föreskrivas om frågan i lag. Frågan påverkas inte av om en bestämmelse står i strid mot eller överensstämmer med en bestämmelse som utfärdats genom lag i Finland (GrUU 11, 12 och 45/2000 rd).

4.1.1 Avtalet om status för Europeiska unionens styrkor

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 49/2001 rd konstaterat, att beslutet av

företrädarna för regeringarna i Europeiska gemenskapernas medlemsstater, församlade i rådet, om privilegier och immunitet för Europeiska unionens institut för säkerhetsstudier och Europeiska unionens satellitcentrum samt för deras organ och personal har fattats med tanke på skötseln av Europeiska unionens uppgifter och anknyter direkt till de gemensamma åtgärderna för att införliva dessa myndigheter i Europeiska unionen. Enligt utskottets mening gäller beslutet en fråga som både till sitt innehåll och sina konsekvenser kan jämföras med unionsfrågor. På godkännande och ikraftsättande av ett beslut som fattats utanför Europeiska unionens institutionella struktur tillämpas i riksdagen enligt grundlagsutskottets utlåtande 94 och 95 § i grundlagen. Avtalet om status för EU:s styrkor som nu skall behandlas motsvarar enligt regeringens uppfattning både till sitt innehåll och sina konsekvenser de beslut som avses i grundlagsutskottets utlåtande.

Grundlagsutskottet har i sitt utlåtande GrUU 38/2000 rd konstaterat, att bestämmelser om en internationell organisations och dess personals privilegier och immunitet hör till området för lagstiftningen och kräver därmed riksdagens samtycke. EU SOFA innehåller ett flertal sådana bestämmelser.

I artikel 1 i avtalet listas och definieras de centrala uttryck som används i avtalet och som även gäller de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen. Eftersom definitionerna påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen, hör även definitionerna till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna om underlättande av inresa, vistelse och utresa för den militära och civila personalen och deras underhållsberättigade personer i artikel 2 i avtalet anknyter till den rätt för utlänningar att resa in i Finland och att vistas i landet som avses i 9 § 4 mom. i grundlagen och som regleras genom lag. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

I skjutvapenlagen och i territorialövervakningslagen regleras om rätten för militär och civil personal att inneha och bära vapen som bestäms i artiklarna 7 och 13 i avtalet. Villkoren som ställts för bärande av vapen strider inte mot bestämmelserna i skjutvapenlagen

och territorialövervakningslagen, men de hör till området för lagstiftningen.

I artikel 8 i avtalet bestäms om immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande när det gäller i tjänsten gjorda, skriftliga eller muntliga, uttalanden samt i tjänsten utförda handlingar som militär och civil personal som utstationeras till Europeiska unionens institutioner åtnjuter. En sådan immunitet beträffande civil-, straff-, och förvaltningsrättslig jurisdiktion inom lagskipningen i Finland avviker från flera bestämmelser på lagnivå, inbegripet bestämmelserna i strafflagen, rättegångsbalken, tvångsmedelslagen, viteslagen, lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter och i utsköpningslagen. Förfaranden avseende utredande och avgörande av de fall som gäller missbruk av privilegier definierar finska myndigheters behörighet i sådana fall och hör till grunderna för de privilegierade personernas rättigheter. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

I territorialövervakningslagen och i utlänningslagen bestäms om den rätt att tillfälligt inkomma och uppehålla sig i landet som avses i artikel 9 i avtalet. Bestämmelsen anknyter till 9 § 4 mom. i grundlagen och hör till området för lagstiftningen.

I lagen om hälsovården inom försvarsmakten bestäms om den rätt att erhålla akut läkar- och tandläkarvård som avses i artikel 10 i avtalet. Bestämmelsen hör till området för lagstiftningen.

I Finland regleras bland annat i polislagen, i lagen om försvarsmaktens handräckning till polisen och i lagen om fullgörande av polisuppgifter inom försvarsmakten om användning av polisrättigheter. Bestämmelserna i artikel 12 om användning av polisrättigheter hör till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna i artikel 15 i avtalet om arkivens okränkbarhet avviker från finsk lagstiftning bland annat i fråga om beslag och husrannsakan och hör till området för lagstiftningen.

Enligt 81 § 1 mom. i grundlagen skall om statsskatt bestämmas genom lag. Bestämmelserna i artikel 16 i protokollet gäller tillämpningen av skatteavtal ingångna av Finland och finsk skattelagstiftning och hör till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna i artikel 17 i avtalet om uppdelning av jurisdiktion i brottmål och disciplinära ärenden mellan den sändande staten och den mottagande staten avviker till vissa delar från bestämmelserna i 1 kap. i strafflagen i Finland och hör till området för lagstiftningen.

Artikel 18 i avtalet om avstående från ersättningskrav, det förfarande som skall iaktas vid behandlingen av ersättningskrav och privilegier för militär och civil personal gäller ärenden, som skall regleras genom lag i Finland. Bestämmelserna avviker åtminstone från bestämmelserna i skadeståndslagen, bestämmelserna om verkställighet av domar och beslut i utsökningslagen och bestämmelserna i 7 kap. i rättegångsbalken. Artikel 18 i avtalet innehåller också ett obligatoriskt skiljemannaförfarande, vars beslut är slutgiltigt bindande för parterna i tvisten. Grundlagsutskottet har ansett att sådana arrangemang är ett naturligt element i internationell samverkan (GrUU 10/1998 rd). Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, kan det i ett tvistlösningsförfarande på ett för Finland bindande sätt bli fastställt hur en viss avtalsbestämmelse som hör till området för lagstiftningen skall tillämpas. En sådan tvistlösningsbestämmelse anses höra till området för lagstiftningen, även om den är ett naturligt element i internationell samverkan och därmed inte stridande mot en modern suveränitetsuppfattning.

Bestämmelserna i stycke 6 i artikel 19 i avtalet gäller förhållandet mellan avtalets bestämmelser och andra internationella avtal. Bestämmelserna påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen och hör därmed även själva till området för lagstiftningen.

Riksdagens samtycke är nödvändigt i fråga om en sådan reservation eller en sådan förklaring som i Finland påverkar tillämpningen av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen (se t.ex. GrUU 2/1980 rd, GrUU 28/1997 rd och GrUU 36/1977). Ovan har konstaterats, att Finlands avsikt är att i samband med godkännandet av avtalet avge en förklaring, enligt vilken Finland anser att artikel 17 i EU SOFA inte innebär någon rätt för den sändande statens domstolar att utöva jurisdiktion på Finlands territorium. Förklar-

ingen kan påverka tolkningen av artikel 17 som hör till området för lagstiftningen och den hör därmed även själv till området för lagstiftningen.

4.1.2 Avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer

Det som ovan konstateras om att jämställa avtalet om status för EU:s styrkor i fråga om sitt innehåll och sina verkningar till de beslut som avses i grundlagsutskottets uttalande GrUU 49/2001 rd, gäller även avtalet om avstående från skadeståndskrav och bestämmelserna i 94 och 95 § i grundlagen och bör därför även tillämpas på detta avtal.

I artikel 1 i avtalet om avstående från skadeståndskrav definieras de centrala begrepp som används i avtalet och i artikel 2 bestäms om avtalets tillämpningsområde. Eftersom definitionerna och tillämpningsområdet påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen, hör även artiklarna 1 och 2 till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna i artiklarna 3—6 i avtalet om avstående från skadeståndskrav anknyter till ärenden om vilka i Finland bestäms i skadeståndslagen. Bestämmelserna hör till området för lagstiftningen.

Artikeln 7 i avtalet om avstående från skadeståndskrav innehåller en bestämmelse om avgörande av skadeståndstvister i skiljemannaförfarande. Grundlagsutskottet har ansett att sådana arrangemang är ett naturligt element i internationell samverkan (GrUU 10/1998 rd). Eftersom avtalet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, kan det i ett tvistlösningsförfarande på ett för Finland bindande sätt bli fastställt hur en viss avtalsbestämmelse som hör till området för lagstiftningen skall tillämpas. En sådan tvistlösningsbestämmelse anses höra till området för lagstiftningen, även om den är ett naturligt element i internationell samverkan och därmed inte stridande mot en modern suveränitetsuppfattning.

4.1.3 Det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor

I artikel I i det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA definieras de centrala uttryck som används i protokollet, och i artikel III bestäms om protokollets geografiska tillämpningsområde. Eftersom definitionerna och tillämpningsområdet påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen, hör även artiklarna I och II till området för lagstiftningen.

Artikel II i protokollet innehåller en hänvisningsbestämmelse, enligt vilken parterna i protokollet skall tillämpa bestämmelser i Parisprotokollet även på Natos högkvarter och deras militära och civila komponent. En sådan hänvisningsbestämmelse, genom vilken tillämpningen av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen utsträcks till att omfatta vissa situationer, hör även själv till området för lagstiftningen. På grund av hänvisningsbestämmelsen bör protokollets förhållande till den finska lagstiftningen granskas vidare i ljuset av bestämmelserna i Parisprotokollet.

I artiklarna 1 och 3 i Parisprotokollet definieras de centrala uttryck som används i protokollet och i artikel 2 bestäms om protokollets geografiska tillämpningsområde. Eftersom definitionerna och tillämpningsområdet påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser i avtalet som hör till området för lagstiftningen, hör även artiklarna 1—3 till området för lagstiftningen.

I artikel 4 i protokollet bestäms om uppdelningen av rättigheter och skyldigheter mellan en sändande stat och ett högkvarter i de ärenden som hör till området för lagstiftningen. Även artikel 4 hör till området för lagstiftningen. Bestämmelserna i artikel 6 i protokollet om hur de bestämmelser i artikel 8 som gäller avstående från skadeståndskrav och som hör till området för NATO SOFA:s lagstiftning skall tillämpas i detta sammanhang hör till området för lagstiftningen. I artikel 7 i protokollet bestäms om skattefrihe-

ter. Bestämmelserna om inkomstbeskattningen avviker från bestämmelserna i inkomstskattelagen och bestämmelsen hör även enligt 81 § i grundlagen till området för lagstiftningen. I fråga om tullar har Finland inte längre lagstiftningsbehörighet eftersom ärendet hör till EG:s exklusiva behörighet. Enligt tolkningspraxis gällande grundlagen rör riksdagens godkännandebehörighet inte de bestämmelser i avtalet som hör till gemenskapens exklusiva behörighet (GrUU 6/2001 rd). Grundlagsutskottet har påpekat att vad gäller denna konklusion har det ingen relevans att bara en stat kan vara part i avtalet (GrUU 16/2004 rd). Även beträffande mervärdes-skatt och accis har behörigheten i huvudsak övergått till gemenskapen, men det är inte fråga om ett område som direkt på grund av avtalet om upprättande av Europeiska gemenskapen tillhör gemenskapens exklusiva behörighet. Eftersom det både i det sjätte mervärdeskattedirektivet och i accisdirektivet uttryckligen lämnas en möjlighet för medlemsstaterna att bestämma om skattefrihet i vissa fall, har behörigheten inte till dessa delar övergått till gemenskapen. Bestämmelser som ingår i artikel 8 i protokollet och som hör till Finlands behörighet hör till området för lagstiftningen och förutsätter till dessa delar riksdagens godkännande.

I styckena 1 i artiklarna 10 och 11 i protokollet bestäms om juridisk personlighet för högkvarteret på strategisk nivå och om sammanhörande rättskapacitet och rättshandlingsförmåga. Om sådant bestäms genom lag i Finland. Artiklarna hör därför till området för lagstiftningen.

Bestämmelserna i stycke 2 i artikel 11 i protokollet avviker i flera avseenden från gällande lagstiftning i Finland. Befrielse från tvångsåtgärder i fråga om egendom gäller olika administrativa och processuella tvångsmedel och säkerhetsåtgärder. I tvångsmedelslagen bestäms om husrannsakan och om beslag i brottmål. I rättegångsbalken bestäms om beslag som en säkerhetsåtgärd. Bland annat i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter bestäms om expropriation av egendom. I beredskapslagen bestäms om tvångsöverlåtelse av egendom och om vissa andra tvångsåtgärder mot egendom vid undantagsförhållanden. Bland annat i

strafflagen bestäms om förverkandepåföljd i samband med brott. I utsökningslagen bestäms om verkställighet av domar och beslut. Bestämmelsen hör därför till området för lagstiftningen. De befrielser som gäller penningrörelse i artikel 12 i protokollet avviker åtminstone från beredskapslagens bestämmelser om tillsyn och reglering vid undantagsförhållanden. Bestämmelserna i artikel 13 i protokollet om arkivens okränkbarhet avviker från finsk lagstiftning bl.a. vad gäller beslag och husrannsakan och hör därför till området för lagstiftningen. Artikel 14 i protokollet innehåller en bestämmelse, enligt vilken protokollets tillämpningsområde kan utsträckas till att omfatta även sådant internationellt militärt högkvarter eller sådan organisation som inte ingår i definitionerna i artikel 1 i protokollet. Bestämmelsen påverkar tillämpningsområdet för de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen och hör även själv till området för lagstiftningen.

Så som konstateras i avsnittet 4.1.1. skall riksdagen godkänna en sådan reservation eller förklaring som i Finland påverkar tillämpningen av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen. Avsikten är att Finland i samband med godkännandet av det andra tilläggsprotokollet till PfP SOFA hänvisar till den förklaring som Finland avgav i samband med ratificeringen av PfP SOFA och som lyder: "Det finska godkännandet av behörigheten hos militära myndigheter i den sändande staten enligt artikel VII i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor avser inte utövande på finskt territorium av domsrätt som utgår från domstol i den sändande staten." Att förnya förklaringen på detta sätt hör till området för lagstiftningen.

4.2. Behandlingsordning

I grundlagsutskottets uttalande GrUU 6/1997 rd, som gäller regeringens proposition 19/1997 rd om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i Partnerskap för fred om status för deras styrkor och i tilläggsprotokollet till avtalet, ansågs att stycke 1 i artikel VII i NATO SOFA enligt sin ordalydelse ger mi-

litärmyndigheterna i den sändande staten rätt att på finskt territorium utöva all straffrättslig och disciplinär domsrätt som tillkommer dem enligt lagen i den sändande staten över alla personer som lyder under militär lag i den staten. Den ur konstitutionell synpunkt sett betydelsefulla innebörden i avtalet på denna punkt är, att en utländsk myndighet har rätt att utöva domsrätt i Finland. Denna domsrätt inskränker sig inte till att gälla enbart obetydliga gärningar och påföljder. Att befogenheter av den typ som avses i dessa bestämmelser i NATO SOFA tillerkänns en utländsk myndighet i Finland har inte ansetts överensstämma med statens suveränitet och utövande av domsrätt i enlighet med 1 och 2 § regeringsformen (t.ex. GrUU 14/1994 rd). Grundlagsutskottet hänvisade till den förklaring som skulle avgas i regeringens proposition och enligt vilken Finland tolkar punkt a i stycke 1 i artikel VII så "att den sändande statens domstolar de facto inte får utöva domsrätt på finskt territorium". Grundlagsutskottet ansåg att det statsrättsligt sett bör framhållas att den avsikt att göra en reservation som kommer till uttryck i motiveringen till propositionen inte kan åsidosätta den tydliga formuleringen i avtalsbestämmelsen vid en bedömning av behandlingsordningen för förslaget till lag om godkännande av vissa bestämmelser i avtalet. Eftersom ett beslut om en reservation fattas först efter riksdagsbehandlingen och eftersom betydelsen av en reservation i detta fall beror på de övriga avtalsslutande parternas inställning, kan en eventuell reservation enligt grundlagsutskottet inte beaktas vid bedömningen av lagstiftningsordningen. På ett sätt som påverkar bedömningen av lagstiftningsordningen för lagen kunde saken enligt utskottet ordnas närmast genom bestämmelser i sak i själva lagen om införande av avtalet (jfr. GrUU 5/1979 rd).

I samband med ärendets beredning utelämnades uttrycket "i den mottagande staten" från punkt 1 i artikel 17 i EU SOFA speciellt på Finlands och Sveriges begäran, eftersom utövande av domsrätt inom deras territorier skulle vara problematiskt vad gäller deras statsförfattningar. Sverige och Österrike avgav dessutom även ensidiga uttalanden, med vilka dessa stater ville betona att punkt 1 i ar-

tikel 17 i avtalet inte betyder att den sändande staten skulle ha rätt att faktiskt utöva domsrätt på den mottagande statens territorium. Avsikten är att Finland skall avge en motsvarande förklaring i samband med godkännandet av avtalet. Stycke 1 i artikel 17 i EU SOFA kan motiverat tolkas på så sätt, att det inte berättigar den sändande staten att utöva sin domsrätt inom Finlands territorium. Vid övervägandet av bestämmelsens förhållande till grundlagen skall även 1 § 3 mom. i grundlagen beaktas, enligt vilket Finland deltar i internationellt samarbete i syfte att säkerställa fred och mänskliga rättigheter samt i syfte att utveckla samhället. Grundlagens 1 § 3 mom. har ansetts ha tolkningsmässig betydelse vid bedömningen av när en internationell förpliktelse skulle strida mot bestämmelserna om suveränitet i den nya grundlagen. De internationella förpliktelser som är sedvanliga i det moderna internationella samverkan och som endast i ringa mån skulle påverka statens suveränitet skulle inte som sådana strida mot bestämmelserna om suveränitet i grundlagen (RP 1/1998 rd). Vad gäller frågan om behandlingsordningar är även det betydelsefullt, att den föreslagna regleringen gäller arrangemang som har överenskommit för skötseln av Europeiska unionens uppgifter. Enligt regeringens uppfattning strider punkt 1 i artikel 17 i EU SOFA inte mot Finlands grundlag.

I grundlagsutskottets utlåtande GrUU 6/1997 rd behandlades som lagstiftningsordningsfråga även punkt a i stycke 7 i artikel VII i NATO SOFA och tilläggsprotokollet till avtalet, vilka gäller dödsstraff, och där konstaterades att utdömande av dödsstraff i Finland stred mot förbudet i 6 § 2 mom. i regeringsformen. Vidare behandlades i utlåtandet som lagstiftningsordningsfråga punkt a i stycke 5 i artikel VII i NATO SOFA, som gäller utövande av anhållanderättigheter, och i utlåtandet ansågs att punkten inte motsvarar vad som sägs i 1 och 2 § i regeringsformen om statens suveränitet och utövande av den verkställande makten. De ovan nämnda bestämmelserna i NATO SOFA och dess tilläggsprotokoll ingår inte i bestämmelserna i EU SOFA. Med hänsyn till stycke 2 i artikel 2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (EGT C 364,

18.12.2000, s. 1), som godkändes av Europeiska unionens råd den 7 december 2000 och som erkänns som en del av bestämmelserna i avdelning II i avtalet om Europas grundlag, kan det inte heller tänkas att avsikten med EU SOFA skulle ha varit att tillåta användningen av dödsstraff utan att ärendet inte ens nämns i EU SOFAs text.

Vidare behandlades i grundlagsutskottets utlåtande GrUU 6/1997 rd som lagstiftningsordningsfråga punkt a i stycke 10 i artikel VII i NATO SOFA, med stöd av vilken de reguljära militära förbanden har rätt att bevaka förläggningar, anläggningar och andra utrymmen som de disponerar enligt avtal med den mottagande staten. I utlåtandet ansågs att denna typ av befogenheter för en militärpolis, som inte är kopplade till samverkan med myndigheterna i den mottagande staten utan tvivel är att betrakta som utövande av offentlig makt och kan vara av betydelse för den enskildes rättigheter. Att en utländsk myndighet får utöva sådana befogenheter strider mot det som 1 och 2 § i regeringsformen föreskrivs om statens suveränitet och utövande av verkställande makt. Konstitutionellt sett skulle dock frågan enligt utskottet bedömas ur en annan synvinkel, om den utländska militärpolisens befogenheter kunde utövas i relation till personer som inte hör till trupperna uteslutande i samråd med en finländsk myndighet. En liknande bestämmelse som punkt a i stycke 10 i artikel VII i NATO SOFA ingår i artikel 12 i EU SOFA. Denna bestämmelse avviker från NATO SOFA på så sätt, att rätten att utöva polisiär myndighet i förläggningar, anläggningar, högkvarter och andra utrymmen inskränker till utrymmen som exklusivt disponeras av den sändande statens enheter, sammansättningar och organ ("occupied exclusively by them", "occupés exclusivement par eux", "som uteslutande används av dem"). Ordalydelsen lämnar i viss mån rum för tolkning, men den hänvisar till det att om det i dessa utrymmen finns personer som inte tillhör dessa enheter, sammansättningar och organ, är det inte fråga om ett utrymme som enbart disponeras av den sändande statens enheter, sammansättningar och organ, och punkt 1 i artikel 12 i EU SOFA skulle inte vara tillämplig. I så fall skulle den sändande

statens polis kunna verka endast på det sätt som nämns i punkt 2 i artikeln, dvs. efter överenskommelse med den mottagande statens myndigheter och i samarbete med dessa. Dessutom bör det beaktas, att utövandet av den polisiära befogenheten även med stöd av punkt 1 i artikel 12 grundar sig på ett avtal som ingåtts med den mottagande staten och att i sådana avtal kan förenligheten mellan tolkningen av avtalets bestämmelser och det finska rättssystemet säkerställas. Vad gäller lagstiftningsordningen, verkar bestämmelserna i artikel 12 i EU SOFA således att avvika från punkt a i stycke 10 i artikel VII i NATO SOFA på ett väsentligt sätt.

Punkt 5 i artikel 18 i EU SOFA, som gäller det ansvar som föranleds av tjänsteuppdrag av militär eller civil personal eller av andra motsvarande handlingar eller underlåtenhet, är enligt regeringens uppfattning inte problematisk vad gäller grundlagen, eftersom underpunkten till punkt a verkar säkerställa den skadelidandes rätt att i alla situationer lämna in skadeståndsärendet för avgörande av en oavhängig domstol i den mottagande staten på det sätt som förutsätts i 21 § i grundlagen.

Punkt 6 i artikel 18 i EU SOFA gäller ersättande av en sådan skada som har förorsakats av en handling eller försummelse i den mottagande staten utanför tjänsten. Enligt underpunkten a skall den mottagande statens myndigheter utreda skadeståndskravet och fastställa "ett rättvist och rimligt" skadestånd för kåranden. Avsikten med detta förfarande är nödvändigtvis inte fastställande av "ett fullständigt skadestånd", så som förutsätts av den finska skadeståndslagen, utan fastställande av ett sådant rimligt skadestånd som den skadelidande eventuellt skulle kunna godkänna på en framställning av den mottagande statens myndigheter enligt underpunkten till punkt c. Enligt underpunkten d skall dock förfarandet enligt underpunkterna a-c inte hindra den skadelidande att lämna in skadeståndsärendet för domstolens avgörande i ett sådant fall, att "en fullt tillfredsställande betalning" inte har gjorts och fram till dess att denna har gjorts. Bestämmelsen säkrar den skadelidandes rätt att i vanlig ordning lämna in ett skadeståndsärende för domstolens prövning om denne inte godtar den er-

bjudna ex gratia betalningen eller om denne anser den godtagna betalningen vara en mindre ersättning för den lidna skadan än en fullständig ersättning. Bestämmelsen verkar således inte påverka den skadelidandes rätt att på det sätt som regleras i 21 § i 1 mom. i grundlagen utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en oavhängig domstol och få en full ersättning för den lidna skadan, på sätt som förutsätts av 15 § i grundlagen åtminstone vad gäller ekonomisk skada.

Punkt 8 i artikel 18 i EU SOFA skall en tvist om huruvida den handling eller försummelse som föranlett ersättningsansvaret ägt rum i tjänsten eller huruvida användningen av ett fordon som tillhör den sändande statens styrkor varit otillåten, regleras genom förhandling mellan de berörda medlemsstaterna. Ifrågavarande ärende verkar således inte kunna lämnas till domstolen för avgörande, utan domstolen är bunden av den tolkning som överenskommit vid förhandlingen. Då själva skadeståndsprövningsfrågan ändå kan lämnas till domstolens prövning, kan bestämmelsen anses vara oproblematiske ur grundlagens synvinkel.

Avtalet om avstående från skadeståndskrav innehåller inga bestämmelser som skulle vara problematiska med tanke på grundlagen. Dess klausul om tvistlösning anses höra till området för lagstiftning, men som ett naturligt element i internationell samverkan anses den inte strida mot en modern suveränitetsuppfattning.

I samband med motiveringen beträffande EU SOFA:s behandlingsordning redogjordes ovan om grundlagsutskottets ståndpunkt, enligt vilken PpP SOFA på sin tid ansågs kräva användning av s.k. inskränkt grundlagsstiftningsordning. Lagen om sättande i kraft av PpP SOFA är konstitutionellt sett en undantagslag och kan ändras i vanlig lagstiftningsordning, om den nya lagen inte utvidgar det undantag som gjorts i grundlagen genom den lag som skall ändras. Tillägg och ändringar som är av mindre betydelse för helheten, men som i sig innebär en smärre utvidgning av undantaget till grundlagen kan införas i vanlig lagstiftningsordning, om inte karaktären hos det övergripande system som reglerats i grundlagsordning härigenom förändras. Dessa principer gäller också internationella över-

enskommelser som är bindande för Finland (GrUU 21/1995 rd, GrUU 10/1988 rd, RP 1/1998 rd, RP 93/2001 rd).

Formellt sett ändrar det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA inte Pfp SOFA utan snarare kompletterar detta. Det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA är, på samma sätt som det ursprungliga Parisprotokollet, dock till sin natur ett instrument som mer klargör än avsevärt ändrar tillämpningsområdet för Pfp/NATO SOFA. Upprättandet av Parisprotokollet ansågs på sin tid vara nödvändigt på grund av att NATO SOFA uttryckligen gäller de sändande staternas nationella styrkor inom en annan medlemsstats territorium. I sådana fall kan den sändande staten klart individualiseras. Vad gäller Natos internationella högkvarter är det fråga om en sammansättning av styrkor och civil personal från ett antal sändande stater och ofta även från den mottagande staten. Eftersom NATO SOFA:s tillämplighet avseende sådana internationella högkvarter och deras personal till skillnad från nationella styrkor och civila personal inte ansågs vara klar, upprättades ett klargörande protokoll. Det andra tilläggsprotokollet till Pfp SOFA betyder enligt regeringens uppfattning en smärre utvidgning av tillämpningsområdet för det undantag till grundlagen som gjorts genom Pfp SOFA, men karaktären och den faktiska betydelsen hos det övergripande system som en gång stiftades såsom undantag till grundlagen ändras inte härigenom.

Med stöd av de grunder som ovan anförts anser regeringen att EU SOFA, avtalet om avstående från skadeståndskrav och det andra tilläggsprotokollet till NATO SOFA inte innehåller sådana bestämmelser som skulle gälla grundlagen på det sätt som avses i dess 94 § 2 mom. Lagarna om ikraftsättande av dessa innehåller inga sådana bestämmelser som skulle gälla grundlagen på det sätt som avses i dess 95 § 2 mom. EU SOFA, avtalet om avstående från skadeståndskrav och det andra tilläggsprotokollet till NATO SOFA kan enligt regeringens uppfattning godkännas med enkel majoritet och förslagen till lagarna om deras ikraftsättande kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Eftersom förhållandet mellan bestämmelserna i grundlagen och speciellt artiklarna 12

och 17 i EU SOFA och artikel 4 i Parisprotokollet inte är helt entydigt, är det motiverat att begära grundlagsutskottets utlåtande om propositionen.

Med stöd av det ovan anförda och i enlighet med 94 § grundlagen föreslås, att

Riksdagen godkänner

det i Bryssel den 27 november 2003 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang och det, att Finland i samband med godkännandet av avtalet avger en förklaring, enligt vilken Finland anser att artikel 17 i avtalet om status för Europeiska unionens styrkor inte innebär någon rätt för den sändande statens domstolar att utöva jurisdiktion på Finlands territorium,

det i Bryssel den 28 april 2004 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation, samt

det i Bryssel den 19 december 1997 upprättade andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor till den del dess bestämmelser hör till Finlands behörighet, och

det att Finland i samband med godkännandet av Protokollet hänvisar till den förklaring som avgavs i samband med ratificeringen av avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor, enligt vilken det finska godkännandet av behörigheten hos militära myndigheter i den sändande staten enligt arti-

kel VII i avtalet mellan parterna i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor avser inte utövande på finskt territorium av domsrätt som utgår från domstol i den sändande staten.

Eftersom de nämnda avtalen och tilläggsprotokollet innehåller bestämmelser som hör till området för lagstiftningen, föreläggs Riksdagen samtidigt följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag**

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om status för Europeiska unionens militära stab och för den militära och civila personalen vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 27 november 2003 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel

17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

2.**Lag**

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i avtalet om avstående från skadeståndskrav i samband med EU-ledda krishanteringsoperationer

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 28 april 2004 ingångna avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller ci-

vil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation, gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av statsrådet.

3.**Lag**

om sättande i kraft av de bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §
De bestämmelser som hör till området för lagstiftningen i det i Bryssel den 19 december 1997 upprättade andra tilläggsprotokollet till avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och de andra stater som deltar i partnerskap för fred om status

för deras styrkor, gäller som lag sådana som Finland har förbundit sig till dem.

2 §
Om ikraftträdandet av denna lag bestäms genom förordning av republikens president.

Helsingfors den 21 december 2004

Republikens President

TARJA HALONEN

Utrikesminister *Erkki Tuomioja*

*Avtalstexter***AVTAL**

**mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang
(EU SOFA (EU-avtal om styrkornas status))**

FÖRETRÄDARNA FÖR REGERING-
ARNA EUROPEISKA UNIONENS MED-
LEMSSTATER, FÖRSAMLADE I RÅDET,
HAR INGÅTT FÖLJANDE AVTAL

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen (FEU), särskilt avdelning V i detta, och av följande skäl:

(1) Europeiska rådet har i enlighet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken (GUSP) beslutat att ge EU de resurser som krävs för att fatta och genomföra beslut om hela den skala av uppgifter inom konfliktförebyggande och krishantering som fastställs i FEU.

(2) Nationella beslut om att utsända styrkor från Europeiska unionens medlemsstater (nedan kallade "medlemsstater") till/på andra medlemsstaters territorium och ta emot sådana styrkor från medlemsstater, i samband

med förberedande och utförande av de uppgifter som nämns i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, kommer att fattas i enlighet med bestämmelserna i avdelning VI FEU, och särskilt artikel 23.1 i detta, och kommer att bli föremål för särskilda arrangemang mellan de berörda medlemsstaterna.

(3) Särskilda avtal måste ingås med berörda tredje länder vid övningar eller operationer utanför medlemsstaternas territorium.

(4) Enligt bestämmelserna i detta avtal kommer parternas rättigheter och skyldigheter enligt internationella avtal och andra internationella instrument om inrättande av internationella domstolar, inbegripet Romstadgan för Internationella brottmålsdomstolen, inte att påverkas.

DE HAR ENATS OM FÖLJANDE.

DEL I

**GEMENSAMMA BESTÄMMELSER FÖR
ALL MILITÄR OCH CIVIL PERSONAL**

Artikel 1

I detta avtal avses med uttrycket

1. militär personal:

a) den militära personal som utstationeras från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för att bilda Europeiska unionens militära stab (EUMS),

b) annan militär personal än personalen från EU:s institutioner, vilken EUMS kan anlita från medlemsstaterna för tillfällig förstärkning om Europeiska unionens militära kommitté (EUMC) begär det, för verksamhet inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

c) militär personal från medlemsstater, vilka är utstationerade vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller personalen vid dessa,

2. civil personal: den civila personal som utstationeras från medlemsstaterna till EU:s institutioner för verksamheter inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller den civila personal, med undantag av lokalanställd personal, som arbetar vid högkvarter eller styrkor eller på annat sätt kan komma att ställas till EU:s förfogande av medlemsstaterna för samma verksamheter,

3. underhållsberättigad person: en person som definieras eller erkänns som familjemedlem eller som medlem av den militära eller civila personalens hushåll i den sändande statens lag; om denna lag som familjemedlem eller medlem av hushållet betraktar endast den som är samboende med en medlem av den militära eller civila personalen, skall detta villkor anses vara uppfyllt, om personen för sin försörjning huvudsakligen är ekonomiskt beroende av denne,

4. styrka: individer som ingår i eller enheter sammansatta av militär personal och civil

personal enligt definitionen i punkterna 1 och 2, i den mån berörda medlemsstater enas om att vissa individer, förband, formeringar eller andra enheter inte skall anses utgöra eller ingå i en sådan styrka som detta avtal åsyftar,

5. högkvarter: högkvarter beläget inom medlemsstaternas territorium, upprättat av en eller flera medlemsstater alternativt av en internationell organisation, vilket kan ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och utförande av uppgifter som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

6. sändande stat: den medlemsstat som den militära eller civila personalen eller styrkan sorterar under,

7. mottagande stat: den medlemsstat på vars territorium den militära eller civila personalen, styrkan eller högkvarteret befinner sig, antingen vid utpostering, basering eller vid transitering i samband med ett individuellt eller kollektivt uppdragsförordnande eller förordnande om utstationering till EU:s institutioner.

Artikel 2

1. Medlemsstaterna skall vid behov underlätta inresa, vistelse och utresa å tjänstens vägnar för den personal och de underhållsberättigade personer som avses i artikel 1. Det kan emellertid

krävas att personal och underhållsberättigade personer bevisar att de hör till de kategorier som avses i artikel 1.

2. För detta ändamål, och utan att det påverkar tillämpningen av relevanta regler som gäller för personers fria rörlighet enligt gemenskapslagstiftningen, skall ett individuellt eller kollektivt förflytningsförordnande eller beslut om utstationering vid EU:s institutioner vara tillräckligt.

Artikel 3

Den militära och civila personalen och deras underhållsberättigade personer är skyldiga att respektera den mottagande statens lag och avstå från all verksamhet som inte överensstämmer med innebörden i detta avtal.

Artikel 4

För detta avtal skall följande gälla:

1. Körkort som utfärdas av de militära myndigheterna i den sändande staten skall erkännas på den mottagande statens territorium för jämförbara militärfordon i medlemsstaterna.

2. Hälso- och sjukvård och tandvård får tillhandahållas av legitimerad personal från vilken medlemsstat som helst till personalen vid styrkor och högkvarter från alla övriga medlemsstater.

Artikel 5

Militär och civil personal som berörs skall bära uniform enligt de reglementen som gäller i den sändande staten.

Artikel 6

Fordon med en särskild registreringsskylt för den sändande statens väpnade styrkor eller förvaltning skall förutom registreringsnumret ha en tydlig nationalitetsbeteckning.

DEL II

BESTÄMMELSER SOM BARA ÄR TILLÄMPLIGA PÅ DE MILITÄR OCH CIVIL PERSONAL SOM UTSTATIONERAS TILL EU:s INSTITUTIONER

Artikel 7

Militär och civil personal som utstationeras till EU:s institutioner får inneha och bära vapen i enlighet med artikel 13 när de arbetar vid högkvarter eller styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av sådana insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller när de deltar i uppdrag i samband med sådana insatser.

Artikel 8

1. Militär och civil personal som utstationeras till EU:s institutioner skall åtnjuta immunitet mot varje slag av rättsligt förfarande

när det gäller i tjänsten gjorda, skriftliga eller muntliga uttalanden samt i tjänsten utförda handlingar; immuniteten skall kvarstå även när de har avslutat sin tjänstgöring.

2. Den immunitet som avses i denna artikel skall beviljas i EU:s intresse och inte till förmån för de berörda personerna.

3. Både den behöriga myndigheten i den sändande staten och de berörda EU-institutionerna skall upphäva immuniteten för militär eller civil personal som är utstationerad till EU:s institutioner, om immuniteten skulle hindra att rättvisa skipas och om denna behöriga myndighet och den berörda EU-institutionen kan göra detta utan att det skadar Europeiska unionens intressen.

4. EU:s institutioner skall alltid samarbeta med behöriga myndigheter i medlemsstaterna för att underlätta rättskipningen och skall vidta åtgärder för att hindra missbruk av den immunitet som tillerkänns enligt denna artikel.

5. Om en behörig myndighet eller rättsinstans i en medlemsstat anser att missbruk av immunitet som tillerkänns enligt denna artikel har förekommit, skall den behöriga myndigheten i den sändande staten och den berörda EU-institutionen på begäran samråda med den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten för att avgöra om sådant missbruk verkligen har förekommit.

6. Om samrådet inte leder till ett för båda parter tillfredsställande resultat, skall tvisten prövas av den berörda EU-institutionen i syfte att finna en lösning.

7. Om tvisten inte kan lösas, skall den berörda EU-institutionen anta detaljerade arrangemang för dess lösning. Vad rådet beträffar, skall sådana arrangemang antas enhälligt.

DEL III

BESTÄMMELSER SOM ENDAST ÄR TILLÄMPLIGA PÅ HÖGKVARTEREN OCH PÅ STYRKORNA SAMT PÅ DEN MILITÄRA OCH CIVILA PERSONAL SOM TJÄNSTGÖR DÅR

Artikel 9

Inom ramen för förberedandet och genom-

förändret av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, skall högkvarteren och styrkorna och den personal vid dessa som avses i artikel 1 samt deras utrustning tillåtas transitering och tillfällig förläggning på en medlemsstats territorium med förbehåll för godkännande från den statens behöriga myndigheter.

Artikel 10

Militär och civil personal skall erhålla akut läkar- och tandläkarvård samt sjukhusvård på samma villkor som jämförbar personal i den mottagande staten.

Artikel 11

Med förbehåll för de avtal och arrangemang som är i kraft eller som kan komma att ingås av de behöriga myndigheterna i den mottagande staten och den sändande staten efter det att detta avtal har trätt i kraft, skall enbart den mottagande statens myndigheter ha ansvar för att vidta lämpliga åtgärder för att byggnader och mark som förbanden, de operativa enheterna och de övriga organen kan behöva samt tillhörande tjänster ställs till deras förfogande. Avtalen och arrangemangen skall i möjligaste mån överensstämma med reglementena om inkvartering och förläggning av liknande förband, operativa enheter och övriga organ i den mottagande staten. Såvida det inte finns ett arrangemang som föreskriver motsatsen, skall den mottagande statens lagar gälla för de rättigheter och skyldigheter som vistelsen i eller användningen av byggnader, mark och tjänster medför.

Artikel 12

1. Förband, operativa enheter och organ som normalt består av militär eller civil personal skall ha rätt att enligt avtal med den mottagande staten upprätthålla ordningen i alla de läger, inrättningar, högkvarter eller andra anläggningar som uteslutande används av dem. Förbandens, de operativa enheternas och organens polis får vidta alla lämpliga åtgärder för att upprätthålla ordning och säkerhet i anläggningarna.

2. Utanför anläggningarna skall den polis som avses i punkt 1 användas endast efter överenskommelse med den mottagande statens myndigheter och i samarbete med dessa, och endast i den mån det är nödvändigt för att upprätthålla disciplin och ordning bland medlemmarna av förbanden, de operativa enheterna eller organen.

Artikel 13

1. Militär personal får inneha och bära tjänstevapen, under förutsättning att de har tillstånd till detta genom order och efter överenskommelse med myndigheterna i den mottagande staten.

2. Civil personal får äga och bära tjänstevapen, under förutsättning att de har tillstånd till detta enligt nationella föreskrifter i den sändande staten och efter medgivande av myndigheterna i den mottagande staten.

Artikel 14

Högkvarteren och styrkorna skall ha rätt till samma förtjänster i fråga om post och telekommunikationer, transportförtjänster och nedsatta avgifter som styrkorna i vistelsestaten, i enlighet med regler och föreskrifter i den staten.

Artikel 15

1. Ett högkvarters arkiv och andra officiella dokument som förvaras i lokaler som används av högkvarteret eller som innehas av vederbörligen godkända medlemmar av högkvarteret skall vara okränkbara, utom om högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet. Högkvarteret skall på begäran av den mottagande staten och i närvaro av en företrädare för den staten styrka dokumentens art, för att man skall kunna bekräfta att de omfattas av immunitet enligt denna artikel.

2. Om en behörig myndighet eller en rättslig instans i den mottagande staten anser att ett missbruk av den okränkbarhet som ges genom denna artikel har ägt rum, skall rådet på begäran samråda med de behöriga myndigheterna i den mottagande staten för att fastställa huruvida ett sådant missbruk har ägt rum.

3. Om samrådet inte leder till ett för båda berörda parter tillfredsställande resultat, skall tvisten prövas av rådet i syfte att finna en lösning. Om tvisten inte kan lösas, skall rådet enhälligt anta detaljerade arrangemang för dess lösning.

Artikel 16

För undvikande av dubbelbeskattning gäller följande, vid tillämpningen av konventioner om dubbelbeskattning ingångna mellan medlemsstater, utan att det påverkar den mottagande statens rätt att beskatta militär och civil personal som är medborgare i eller som har sin hemvist i den mottagande staten:

1. Om beskattning av något slag i den mottagande staten beror av den skattskyldiges bostad eller hemvist, skall de perioder då militär eller civil personal befinner sig på den mottagande statens territorium enbart i egenkap av militär eller civil personal inte räknas som en bosättningsperioder eller som perioder som skapar ändring av bostad eller hemvist vid beskattningen.

2. Militär och civil personal skall i den mottagande staten vara befriade från skatt på löner och ersättningar som utbetalas till dem av den sändande staten i deras egenskap av sådan personal samt från skatt på allt lösöre som tillhör dem och som finns i den mottagande staten enbart på grund av deras tillfälliga närvaro i den staten.

3. Denna artikel skall inte förhindra beskattning av militär eller civil personal för all annan lönsam verksamhet som de kan tänkas ägna sig åt i den mottagande staten, utöver anställningen som sådan personal, och, utom när det gäller den lön, de ersättningar och det lösöre som avses i punkt 2, skall denna artikel inte utgöra något hinder för beskattning som militär eller civil personal är underkastad enligt den mottagande statens lag, även om han/hon anses ha sin bostad eller sitt hemvist utanför denna stats territorium.

4. Denna artikel skall inte tillämpas på avgifter: "Avgift" innebär tullar och alla övriga avgifter och skatter som skall betalas på import eller export i förekommande fall, utom pålagor och skatter som endast utgör betalning för utförda tjänster.

Artikel 17

1. Den sändande statens myndigheter skall ha rätt att utöva all jurisdiktion i brottmål och disciplinärenden som den sändande statens lagstiftning ger dem gentemot såväl militär som civil personal om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av dess utstationering vid dessa styrkor.

2. Den mottagande statens myndigheter skall ha rätt att utöva sin jurisdiktion gentemot militär och civil personal och dess underhållsberättigade personer för brott som begås på den mottagande statens territorium och är straffbelagda enligt denna stats lagstiftning.

3. Den sändande statens myndigheter skall ha rätt att utöva exklusiv jurisdiktion gentemot såväl militär som civil personal, om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av deras utstationering vid dessa styrkor, för brott som är straffbelagda enligt den sändande statens lagstiftning, inklusive sådana brott mot den sändande statens säkerhet som inte omfattas av den mottagande statens lagstiftning.

4. Den mottagande statens myndigheter skall ha rätt att utöva exklusiv jurisdiktion gentemot militär och civil personal och dess underhållsberättigade personer för brott som är straffbelagda enligt den mottagande statens lagar, inklusive sådana brott mot den mottagande statens säkerhet som inte omfattas av den sändande statens lagstiftning.

5. Följande skall anses utgöra brott mot statens säkerhet enligt punkterna 3, 4 och 6 i denna artikel:

a) Förräderi.

b) Sabotage, spioneri eller brott mot lagstiftningen om statshemligheter eller mot det nationella försvaret.

6. Vid fall av konkurrerande jurisdiktion skall följande regler tillämpas:

a) Den sändande statens behöriga myndigheter skall ha rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion gentemot såväl militär som civil personal, om denna civila personal omfattas av den lagstiftning som styr samtliga eller

vissa av de väpnade styrkorna i den sändande staten, med anledning av dess utstationering vid dessa styrkor, i fråga om följande:

i) Brott som endast skadar den sändande statens säkerhet eller egendom eller brott som endast skadar militär eller civil personal från den sändande staten eller underhållsberättigade personer i fråga om person eller egendom.

ii) Brott till följd av handling eller försummelse i tjänsten.

b) Vid andra brott skall den mottagande statens myndigheter med förtur utöva sin jurisdiktion.

c) Om den stat som har rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion beslutar att avstå från denna rätt, skall den snarast möjligt underrätta den andra statens myndigheter om detta. Myndigheterna i den stat som har rätt att med förtur utöva sin jurisdiktion skall välvilligt behandla en begäran från den andra statens myndigheter om att avstå från denna rätt om den andra staten anser detta vara av särskild vikt.

7. Bestämmelserna i denna artikel skall inte medföra rätt för den sändande statens myndigheter att utöva jurisdiktion gentemot medborgare i den mottagande staten eller personer som har sitt hemvist där, såvida de inte är medlemmar av den sändande statens väpnade styrkor.

Artikel 18

1. Varje medlemsstat skall avstå från att begära ersättning av en annan medlemsstat för skador som uppstått på egendom som tillhör staten och som används inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

a) om skadan orsakas av militär eller civil personal från den andra medlemsstaten vid tjänsteutövning inom ramen för de ovan nämnda insatserna, eller

b) om skadan orsakas av den andra medlemsstatens fordon, fartyg eller luftfartyg, när dessa används av dess styrkor, förutsatt antingen att det fordon, fartyg eller luftfartyg som orsakade skadan användes inom ramen för de ovan nämnda insatserna eller att skadan

orsakades på egendom som används under samma villkor.

En medlemsstat skall även avstå från att begära ersättning för bärgning tills sjöss från andra medlemsstater, förutsatt att det fartyg eller den last som bärgats är en medlemsstats egendom och används av dess väpnade styrkor inom ramen för de ovan nämnda insatserna.

2. a) Vid andra skador än skador som orsakas eller uppstår så som anges i punkt 1 på en medlemsstats egendom som är belägen på medlemsstatens territorium skall den andra medlemsstatens ansvar och skadebeloppet avgöras genom förhandling mellan de medlemsstaterna, om de inte enas om annat.

b) Varje medlemsstat skall emellertid avstå från att begära skadestånd, om skadan understiger ett visst belopp, som skall fastställas genom enhälligt beslut av rådet. Varje annan medlemsstat vars egendom har skadats vid samma olycka skall också avstå från sitt krav upp till de belopp som anges ovan.

3. Vid tillämpning av punkterna 1 och 2 skall uttrycket ”en medlemsstats egendom” omfatta fartyg som chartrats obemannade av en medlemsstat eller rekvirerats av medlemsstaten med ett kontrakt om obemannad charter eller tagits såsom pris, utom den del av förlustrisken och ansvaret som ett annat organ än medlemsstaten står för.

4. Varje medlemsstat skall avstå från att begära skadestånd av en annan medlemsstat, om militär eller civil personal vid dess styrkor har skadats eller omkommit i tjänsten.

5. Skadeståndskrav (utom till följd av avtal eller på grund av att punkt 6 eller 7 är tillämplig) på grund av en handling eller underlåtenhet som militär eller civil personal har begått i tjänsten eller på grund av en annan handling, underlåtenhet eller olycka som en styrka är lagligen ansvarig för och som på den mottagande statens territorium skadat en annan tredje part än någon av medlemsstaterna skall behandlas av den mottagande staten enligt följande bestämmelser:

a) Skadeståndskrav skall lämnas in, behandlas och regleras eller prövas i enlighet med de lagar och andra författningar i den mottagande staten som är tillämpliga på krav som härrör från dess egna väpnade styrkors verksamheter.

b) Den mottagande staten får bedöma alla sådana krav och betala det belopp som överenskommits eller fastställs genom dom i dess egen valuta.

c) Betalningen skall vara slutgiltigt bindande för de berörda medlemsstaterna, vare sig den följer av en direkt uppgörelse i ärendet, av ett avgörande i den behöriga domstolen i den mottagande staten eller av ett slutligt avgörande i en sådan domstol om nekad betalning.

d) Skadestånd som betalas av den mottagande staten skall meddelas de berörda medlemsstaterna, som samtidigt skall få del av alla detaljer och ett förslag till fördelning i enlighet med leden e i, ii och iii. Om inget svar har inkommit inom två månader, skall förslaget till fördelning anses vara godkänt.

e) Kostnaden för att uppfylla krav enligt leden a-d och punkt 2 skall fördelas mellan medlemsstaterna på följande sätt:

i) När endast en sändande stat är ansvarig, skall skadeståndsbeloppet fördelas med 25 % av beloppet för den mottagande staten och 75 % för den sändande staten.

ii) När mer än en stat är ansvarig för skadan, skall skadeståndsbeloppet fördelas lika mellan de ansvariga staterna; om den mottagande staten inte är en av de ansvariga staterna, skall emellertid dess bidrag vara hälften av varje sändande stats bidrag.

iii) Om skadan har orsakats av medlemsstaternas styrkor utan att det är möjligt att tydligt tillskriva en eller flera av styrkorna skadan, skall skadeståndsbeloppet fördelas lika mellan de berörda medlemsstaterna; om den mottagande staten inte är en av de stater vars styrkor har orsakat skadan, skall emellertid dess bidrag vara hälften av varje sändande stats bidrag.

iv) Varje halvår skall en förteckning över de belopp som den mottagande staten betalat under det föregående halvåret för de ärenden där en förslagen procentuell fördelning har godkänts skickas till de berörda sändande staterna tillsammans med en begäran om återbetalning. Återbetalningen skall göras snarast, i den mottagande statens valuta.

f) I de fall då en medlemsstat, på grund av att bestämmelserna i leden b och e tillämpas, åläggs en alltför betungande kostnad, kan denna medlemsstat begära att de övriga be-

rörda medlemsstaterna reglerar ärendet genom förhandling sinsemellan på en annan grundval.

g) En dom mot militär eller civil personal får inte verkställas, om domen har avkunnats i den mottagande staten i en tvist som har sin grund i tjänstens utförande.

h) Utom om led e skall tillämpas på ett skadeståndskrav som omfattas av punkt 2, skall bestämmelserna i denna punkt inte tillämpas på krav med anledning av eller i samband med framförande eller drift av ett fartyg, lastning eller lossning eller transport av en last, utom krav för dödsfall eller personskada på vilka punkt 4 inte är tillämplig.

6. Krav riktade mot militär eller civil personal på grundval av ohederliga handlingar eller försummelser utanför tjänsten skall behandlas på följande sätt:

a) Den mottagande statens myndigheter skall utreda skadeståndskravet och fastställa ett rättvist och rimligt skadestånd för käranden, med beaktande av alla omständigheter i fallet, inklusive den skadelidande personens uppförande, samt utarbeta en rapport om ärendet.

b) Rapporten skall skickas till den sändande statens myndigheter, som skyndsamt skall avgöra om de skall utbetala ett skadestånd i godo och i så fall vilket beloppet.

c) Om ett erbjudande om skadestånd i godo framförs och godtas som fullständig ersättning av käranden, skall den sändande statens myndigheter själva betala skadeståndet och underrätta vistelsestatens myndigheter om sitt beslut och det belopp som utbetalats.

d) Bestämmelserna i denna punkt skall inte påverka behörigheten för domstolarna i den mottagande staten att pröva anspråk mot militär eller civil personal så vitt en fullt tillfredsställande betalning inte har gjorts.

7. Skadeståndskrav som grundar sig på otillåten användning av en sändande stats styrkors fordon skall behandlas i enlighet med punkt 6, utom om förbandet, den operativa enheten eller organet i fråga är lagligen ansvarigt.

8. Vid tvist om huruvida militär eller civil personals otillbörliga handling eller försumelse har ägt rum i tjänsten eller huruvida användningen av ett fordon som tillhör den sändande statens styrkor har varit otillåten

skall ärendet regleras genom förhandling mellan de berörda medlemsstaterna.

9. Den sändande staten får inte, när det gäller den civilrättsliga behörigheten för den mottagande statens domstolar, åberopa immunitet mot den mottagande statens domstolars behörighet för militärer och civil personal, utom i den omfattning som anges i punkt 5 g.

10. Den sändande statens och den mottagande statens myndigheter skall bistå varandra i anskaffandet av det bevismaterial som behövs för rättvisa förhandlingar och beslut avseende skadeståndskrav som berör medlemsstaterna.

11. Eventuella tvister i samband med regleringen av krav vilka inte kan regleras genom förhandlingar mellan de berörda medlemsstaterna skall hänskjutas till en skiljedomare som, genom överenskommelse mellan de berörda medlemsstaterna, skall utses bland sådana medborgare i den mottagande staten vilka innehar eller har innehaft ett högt domarämbete. Om de berörda medlemsstaterna inte inom två månader kan enas om en skiljedomare, kan var och en av de berörda medlemsstaterna begära att ordföranden för Europeiska gemenskapernas domstol utser en person med ovan nämnda kvalifikationer.

DEL IV

SLUTBESTÄMMELSER

Artikel 19

1. Detta avtal skall godkännas av medlemsstaterna i enlighet med deras respektive konstitutionella krav.

2. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla när de har avslutat de konstitutionella förfarandena för godkännande av detta avtal.

3. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista medlemsstaten har inkommit med anmälan om att dess konstitutionella förfaranden som avses i punkt 2 har avslutats.

4. Generalsekretären för Europeiska uni-

onens råd skall vara depositarie för detta avtal. Depositarien skall i Europeiska unionens officiella tidning offentliggöra detta avtal och, efter det att de konstitutionella förfarandena i punkt 2 har avslutats, ett meddelande om dess ikraftträdande.

5. a) Detta avtal skall endast vara tillämpligt på Europeiska unionens medlemsstaters moderland.

b) Varje medlemsstat kan meddela generalsekretären för Europeiska unionens råd att detta avtal även skall tillämpas på andra territorier för vilkas internationella förbindelser staten är ansvarig.

6. a) Bestämmelserna i delarna I och III i detta avtal endast vara tillämpliga på sådana högkvarter och styrkor samt den personal vid dessa som kan komma att ställas till EU:s förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de insatser som avses i artikel 17.2 i EU-fördraget, inbegripet övningar, i den mån dessa högkvarternas eller styrkors samt deras personals status inte regleras genom något annat avtal.

b) I de fall då dessa högkvarternas och styrkors och deras personals status regleras genom ett annat avtal och då dessa högkvarter och styrkor samt deras personal är verksamma i ovan nämnda sammanhang, får särskilda arrangemang ingås mellan EU och de berörda staterna och organisationerna för att avgöra vilket avtal som skall tillämpas på den berörda operationen eller övningen.

c) I de fall där det inte har varit möjligt att ingå sådana särskilda arrangemang skall det andra avtalet förbli tillämpligt för den berörda operationen eller övningen.

7. I de fall då tredje länder deltar i verksamhet på vilken det här avtalet är tillämpligt får avtal eller arrangemang som reglerar sådan medverkan inbegripa en bestämmelse om att det här avtalet inom ramen för de verksamheterna även är tillämpligt på dessa tredje stater.

8. Bestämmelserna i detta avtal får ändras genom enhällig skriftlig överenskommelse mellan företrädarna för Europeiska unionens medlemsstaters regeringar, församlade i rådet.

*Bilaga***UTTALANDEN****UTTALANDE AV EU:S MEDLEMSSTATER**

När detta avtal har undertecknats kommer medlemsstaterna att göra sitt yttersta för att så snart som möjligt uppfylla kraven enligt

sina egna konstitutionella förfaranden, så att detta avtal snarast kan träda i kraft.

UTTALANDE AV DANMARK

Danmark erinrade vid undertecknandet av detta avtal om protokoll nr 5 om Danmarks ställning som fogats till Fördraget om Europeiska unionen och Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen. Danmarks godkännande av avtalet kommer att ske i enlighet med protokoll 5, och eventuella förbe-

håll eller uttalanden som Danmark måste göra i detta sammanhang skall begränsas till tillämpningsområdet för del II i ovan nämnda protokoll och skall inte på något sätt hindra att avtalet träder i kraft och att det tillämpas fullt ut av de andra medlemsstaterna.

UTTALANDE AV SVERIGE

Sveriges regering förklarar härmed att artikel 17 i detta avtal inte innebär någon rätt för den sändande staten att utöva jurisdiktion på Sveriges territorium. I synnerhet ger denna bestämmelse inte den sändande staten någon rätt att inrätta domstolar eller verkställa domar inom Sveriges territorium.

Detta påverkar inte på något sätt fördelningen av jurisdiktion mellan den sändande staten och den mottagande staten enligt artikel 17. Inte heller påverkar det den sändande

statens rätt att utöva sådan jurisdiktion inom sitt eget territorium när de personer som omfattas av artikel 17 återvänt till den sändande staten.

Detta hindrar inte heller att lämpliga åtgärder som omedelbart krävs för att garantera upprätthållande av ordning och säkerhet inom styrkan vidtas inom Sveriges territorium av den sändande statens militära myndigheter.

UTTALANDE FRÅN IRLAND

Ingenting i detta avtal, särskilt inte artiklarna 2, 9, 11, 12, 13 och 17, skall legitimera eller kräva lagstiftning eller någon annan åtgärd

från Irlands sida, vilken är förbjuden av Irlands konstitution och, särskilt, artikel 15.6.2 i denna.

UTTALANDE FRÅN REPUBLIKEN ÖSTERRIKE OM ARTIKEL 17 I AVTALET

Österrike godkänner den sändande statens militära myndigheters jurisdiktion enligt artikel 17 i avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens militära stab, för de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande inom ramen för förberedande och genomförande av de in-

satser som avses i artikel 17.2 i Fördraget om Europeiska unionen, inbegripet övningar, samt för den militära och civila personal från medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang (EU SOFA (EU-avtal om styrkornas status)) men godkänner inte att domstolar i en sändande stat utövar jurisdiktion på Österrikes territorium.

AVTAL

mellan Europeiska unionens medlemsstater om skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som ägs av staten och som används eller drivs av den eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess styrkor i samband med en EU-ledd krishanteringsoperation

FÖRETRÄDARNA FÖR REGERING-
ARNA I EUROPEISKA UNIONENS
MEDLEMSSTATER, FÖRSAMLADE I
RÅDET, HAR INGÅTT FÖLJANDE AV-
TAL

med beaktande av Fördraget om Europeiska unionen (FEU), särskilt avdelning V i detta, och av följande skäl:

(1) Europeiska rådet har i enlighet med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken beslutat att ge EU de resurser som krävs för att fatta och genomföra beslut om hela den skala av uppgifter inom det konfliktförebyggande och den krishantering som avses i artikel 17.2 i FEU.

(2) Avtalet mellan Europeiska unionens medlemsstater om status för

— den militära och civila personal som utstationeras vid Europeiska unionens institutioner,

— de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till Europeiska unionens förfogande i samband med förberedandet och utförandet av de uppgifter som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

— den militära och civila personal i medlemsstaterna som ställs till Europeiska unionens förfogande i detta sammanhang, kallat EU-avtalet om styrkornas status (EU-SOFA), är i allmänhet endast tillämpligt på Europeiska unionens medlemsstaters moderland.

(3) Bestämmelserna i artikel 18 av EU-SOFA är inte tillämpliga på skadeståndskrav från en medlemsstat på en annan medlemsstat för skada på tillgångar som tillhör staten eller personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal vid dess beväpnade styrkor, om den gärning som orsakat nedanstående skada, personskada eller dödsfall inträffar på tredjeländers territorium där EU genomför eller upprätthåller en krishanteringsoperation, eller till havs.

(4) Särskilda avtal (SOFA) måste ingås med berörda mottagande tredjeländer vid övningar eller operationer utanför medlemsstaternas territorium. Sådana avtal kommer i normalfallet att innehålla bestämmelser som reglerar skadeståndskrav från berörda tredjeländer eller dess medborgare.

DE HAR ENATS OM FÖLJANDE.

Artikel 1

I detta avtal avses med uttrycket

1. militär personal

a) den militära personal som utstationeras från medlemsstaterna till rådets generalsekretariat för att bilda Europeiska unionens militära stab (EUMS),

b) annan militär personal än personal vid EU:s institutioner som EUMS kan begära att få tillgång till från medlemsstaterna för tillfällig förstärkning om Europeiska unionens militära kommitté (EUMC) så begär, för verksamhet inom ramen för förberedandet och genomförandet av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar,

c) militär personal från medlemsstater som är utstationerad vid de högkvarter och de styrkor som kan komma att ställas till EU:s förfogande, eller personal därifrån, inom ramen för förberedandet och genomförandet av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar.

2. civil personal: den civila personal som utstationeras från medlemsstaterna till EU:s institutioner för verksamheter inom ramen för förberedandet och genomförandet av de insatser som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, eller den civila personal, med undantag av lokalanställd personal, som arbetar vid högkvarter eller styrkor eller på annat sätt har ställts till EU:s förfogande av medlemsstaterna för samma verksamheter.

Artikel 2

Bestämmelserna i detta avtal skall endast vara tillämpliga om den gärning som orsakat nedanstående skada, personskada eller dödsfall äger rum:

— inom ramen för förberedandet och genomförandet av de uppgifter som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, och

— utanför de territorier där EU-SOFA är tillämpligt.

Artikel 3

Alla medlemsstater skall avstå från att begära skadestånd av någon annan medlemsstat för personskada eller dödsfall bland dess militära eller civila personal under officiell

tjänsteutövning, med undantag för fall av grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel.

Artikel 4

1. Alla medlemsstater skall avstå från att begära ersättning av någon annan medlemsstat för skador på tillgångar som ägs, används eller drivs av denna inom ramen för förberedandet och genomförandet av de uppgifter som avses i artikel 17.2 i FEU, inbegripet övningar, med undantag för fall av grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel, om skadan

— orsakades av militär eller civil personal från en annan medlemsstat vid tjänsteutövning inom ramen för de ovannämnda insatserna, eller

— orsakades av en annan medlemsstats fordon, fartyg eller luftfartyg, använda eller framdrivna av dess personal, förutsatt antingen att det fordon, fartyg eller luftfartyg som orsakade skadan användes inom ramen för de ovannämnda insatserna, eller att skadan orsakades på tillgångar som användes på samma villkor.

2. Alla medlemsstater skall även avstå från att begära ersättning för bärgning till sjöss från andra medlemsstater, förutsatt att det fartyg eller den last som bärgats ägdes av medlemsstaten eller användes eller drevs av dess personal inom ramen för de ovannämnda insatserna.

Artikel 5

Vid andra skadeståndskrav än de som ej skall ställas enligt artiklarna 3 och 4 och som gäller

— skada på egendom som används eller drivs av en medlemsstat i samband med förberedelserna inför eller utförandet av sådana insatser som anges i artikel 17.2 i FEU, inklusive övningar,

— personskada eller dödsfall bland personal från en medlemsstat i samband med att personalen utför sina skyldigheter i tjänsten, skall det avgöras huruvida medlemsstaten var ansvarig och eventuellt skadebelopp genom förhandling mellan berörda medlemsstater, om dessa inte enas om annat.

En medlemsstat skall emellertid avstå från att begära skadestånd i alla de fall då skadan

understiger ett belopp på 10 000 euro. Detta belopp får ändras genom ett enhälligt beslut av medlemsstaterna, församlade i rådet.

Artikel 6

Bestämmelserna i artiklarna 4 och 5 berättigar inte en medlemsstat att vägra att till en part annan än parterna i detta avtal erlægga fullt eller partiellt skadestånd för skada som åsamkats en tillgång som denna part ställt till förfogande för en eller flera medlemsstater genom ett hyres-, leasing- eller charteravtal eller annan överenskommelse.

Artikel 7

Varje tvist mellan medlemsstater som rör krav vilka inte kan regleras genom förhandlingar mellan de berörda medlemsstaterna, skall hänskjutas till en skiljedomare som, genom överenskommelse mellan de berörda medlemsstaterna, skall utses bland sådana medborgare i de berörda staterna vilka innehar eller har innehaft ett högt domarämbete. Om de berörda medlemsstaterna inte inom två månader kan enas om en skiljedomare, kan var och en av de berörda medlemsstaterna begära att ordföranden för Europeiska

gemenskapernas domstol utser en person med ovan nämnda kvalifikationer.

Artikel 8

1. Medlemsstaterna skall till generalsekretären för Europeiska unionens råd anmäla när de har avslutat de konstitutionella förfarandena för godkännande av detta avtal. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden efter att den sista medlemsstaten har inkommit med anmälan om att dessa konstitutionella förfaranden har avslutats.

2. Generalsekretären för Europeiska unionens råd skall vara depositarie för detta avtal. Depositarien skall i Europeiska unionens officiella tidning offentliggöra detta avtal och, efter det att de konstitutionella förfarandena i punkt 1 har avslutats, ett meddelande om dess ikraftträdande.

Artikel 9

Detta avtal är upprättat på danska, engelska, finska, franska, grekiska, italienska, nederländska, portugisiska, spanska, svenska och tyska, vilka alla språk är lika giltiga.

Som skedde i Bryssel den tjugotonde april tjugohundrafyra.

UTTALANDE FRÅN MEDLEMSSTATERNA

Vid undertecknandet av detta avtal kommer alla medlemsstater, så långt deras nationella rättsliga system gör det möjligt, att bemöda sig om att i möjligaste mån begränsa sina skadeståndsanspråk mot någon annan medlemsstat för personskada eller dödsfall bland militär eller civil personal eller för skador på tillgångar som ägs, används eller drivs av

dem med undantag för de fall som orsakades av grov vårdslöshet eller uppsåtligt fel.

Medlemsstaterna kommer även att bemöda sig om att så snart som möjligt uppfylla kraven enligt sina egna konstitutionella förfaranden, så att detta avtal snarast kan träda i kraft.

(Översättning)

**DET ANDRA TILLÄGGS-
PROTOKOLLET**

**TILL AVTALET MELLAN DE
STATER SOM ÄR PARTER I NORD-
ATLANTISKA FÖRDRAGET OCH
DE ANDRA STATER SOM DELTAR
I PARTNERSKAP FÖR FRED OM
STATUS FÖR DERAS STYRKOR**

De stater som är parter i detta protokoll och som

beaktar "Avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor" och dess tilläggsprotokoll, vilka båda är uppgjorda i Bryssel den 19 juni 1995,

beaktar behovet att befästa och definiera status för Natos militära högkvarter och dessa högkvarters personal på de staters territorium, som deltar i partnerskap för fred, för att underlätta förhållanden mellan de enskilda staters försvarsmakter som deltar i partnerskapet för fred,

beaktar behovet att tillerkänna den personal hos partnerskapsstaternas försvarsmakter som tjänstgör vid eller tillhör Natos militära högkvarter en lämplig status, och som

anser att det på grund av de omständigheter som råder i vissa av Natos medlemsstater eller partnerskapsstater kan vara önskvärt att de ovan beskrivna behoven uppfylls med hjälp av detta protokoll,

har kommit överens om följande:

Artikel I

I detta protokoll avses med:

1. "Parisprotokollet" det i Paris den 28 augusti 1952 upprättade "Protokollet om status för de internationella militära högkvarter som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget".

FURTHER ADDITIONAL PROTOCOL

**TO THE AGREEMENT AMONG THE
STATES PARTIES TO THE NORTH
ATLANTIC TREATY AND THE
OTHER STATES PARTICIPATING IN
THE PARTNERSHIP FOR PEACE
REGARDING THE STATUS OF
THEIR FORCES**

Considering the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces" and the Additional Protocol thereto, both done at Brussels, June 19, 1995;

Considering the need to establish and regulate the status of NATO military headquarters and headquarters personnel in the territory of States participating in the Partnership for Peace in order to facilitate the relationship with the Armed Forces of individual Partnership for Peace nations;

Considering the need to provide appropriate status for personnel of the Armed Forces of Partner States attached to or associated with NATO military headquarters; and

Considering that the circumstances in particular NATO Member States or Partner States may make it desirable to meet the needs described above through the means of the present Protocol;

The Parties to the present Protocol have agreed as follows:

Article I

For purposes of the present Protocol, the expression

1) "Paris Protocol" means the "Protocol on the Status of International Military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty," done at Paris, August 28, 1952.

a. Då uttrycket "avtal" förekommer i Parisprotokollet, anses det avse avtalet om status för Natos styrkor, som tillämpas med stöd av "avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor" som ingicks i Bryssel den 19 juni 1995.

b. Då uttrycken "styrka" och "civil komponent" förekommer i Parisprotokollet, har de den betydelse som definieras i artikel 3 i Parisprotokollet och till dem hör även de personer som tjänstgör vid Natos militära högkvarter eller som har med högkvarteret att göra och som kommer från de övriga stater som deltar i partnerskapet för fred.

c. Då uttrycket "anhörig" förekommer i Parisprotokollet, avser det maka eller make till en medlem av en styrka som är definierad i punkt b i denna artikel eller till medlem av en civil komponent eller barn till sådan medlem som är beroende av honom eller henne för sitt uppehälle.

2. Då uttrycket "PfP SOFA" förekommer i detta protokoll, avser det "avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget och andra stater som deltar i partnerskap för fred om status för deras styrkor" som ingicks i Bryssel den 19 juni 1995.

3. "Nato" Nordatlantiska fördragsorganisationen.

4. "Natos militära högkvarter" alliansens högkvarter och de andra internationella militära högkvarter eller organisationer som hör till områden för artiklarna 1 och 14 i Parisprotokollet.

Artikel II

Utan att påverka de staters rättigheter som är medlemmar i Nato eller som deltar i partnerskap för fred men som inte är parter i detta protokoll, skall parterna i detta protokoll tillämpa likadana bestämmelser som ingår i Parisprotokollet, förutom ifall bestämmelserna ändras genom detta protokoll, vad gäller de åtgärder som Natos militära högkvarter och deras militära och civila personal vidtar inom territorier som tillhör parterna i detta protokoll.

a. The "Agreement," wherever the expression appears in the Paris Protocol, shall be construed to mean the NATO Status of Forces Agreement as made applicable through the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

b. The "force" and "civilian component", wherever those expressions appear in the Paris Protocol, have the meanings defined in Article 3 of the Paris Protocol and shall also include such persons attached to or associated with NATO military headquarters from other States Parties participating in the Partnership for Peace.

c. "Dependent", wherever the expression appears in the Paris Protocol, means the spouse of a member of a force or civilian component as defined in paragraph b. of the present Article, or a child of such member depending on him or her for support.

2) "PfP SOFA," wherever the expression appears in the present Protocol, means the "Agreement among the States Parties to the North Atlantic Treaty and the other States Participating in the Partnership for Peace regarding the Status of their Forces," done at Brussels, June 19, 1995.

3) "NATO" means the North Atlantic Treaty Organisation.

4) "NATO military headquarters" means Allied Headquarters and other international military headquarters or organizations falling within Article 1 and Article 14 of the Paris Protocol.

Article II

Without prejudice to the rights of States which are Members of NATO or participants in the Partnership for Peace but which are not Parties to the present Protocol, the Parties hereto shall apply provisions identical to those set forth in the Paris Protocol, except as modified in the present Protocol, with respect to the activities of NATO military headquarters and their military and civilian personnel carried out in the territory of a Party hereto.

Artikel III

1. Utöver tillämpningsområdet för Parisprotokollet skall detta protokoll tillämpas på alla territorier som tillhör parterna i detta protokoll, på det sätt som framgår av i stycke 1 i artikel II i Pfp SOFA.

2. I detta protokoll skall hänvisningarna i Parisprotokollet till Nordatlantiska fördragets område anses innefatta även de territorier som avses i stycke 1 i denna artikel.

Artikel IV

Vid verkställandet av detta protokoll med avseende på förhållanden som gäller partnerskapsstater, skall de bestämmelser i Parisprotokollet som föreskriver att tvister skall hänskjutas till Nato-rådet tolkas så, att berörda parter är skyldiga att förhandla inbördes utan hänvändelse till någon utanförstående myndighet.

Artikel V

1. Detta protokoll skall vara öppet för undertecknande av alla stater som har undertecknat Pfp SOFA.

2. Detta protokoll skall ratificeras eller godkännas. Ratifikations- och godkännandeinstrument skall deponeras hos Förenta Staternas regering som skall notifiera alla signatarstater om varje sådan deponering.

3. Så snart två eller flera signatarstater har deponerat sina ratifikations- eller godkännandeinstrument, skall detta protokoll träda i kraft för dessa stater. Det skall träda i kraft för varje annan signatarstat på dagen för deponering av dess instrument.

Artikel VI

Detta protokoll kan sägas upp av varje part i detta protokoll efter skriftlig notifikation om uppsägning till Förenta Staternas regering som skall notifiera alla signatarstaterna om varje sådan notifikation. Uppsägningen skall få rättslig verkan ett år efter det att notifikationen mottagits av Förenta Staternas regering. Efter utgången av denna

Article III

1) In addition to the area to which the Paris Protocol applies, the present Protocol shall apply to the territory of all States Parties to the present Protocol, as described in Article II paragraph 1 of the Pfp SOFA.

2) For purposes of the present Protocol, references in the Paris Protocol to the North Atlantic Treaty area shall be deemed to include the territories referred to in paragraph 1 of the present Article.

Article IV

For purposes of implementing the present Protocol with respect to matters involving Partner States, provisions of the Paris Protocol that provide for differences to be referred to the North Atlantic Council shall be construed to require the Parties concerned to negotiate between or among themselves without recourse to any outside jurisdiction.

Article V

1) The present Protocol shall be open for signature by any State that is a signatory of the Pfp SOFA.

2) The present Protocol shall be subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Government of the United States of America, which shall notify all signatory States of each such deposit.

3) As soon as two or more signatory States have deposited their instruments of ratification, acceptance or approval, the present Protocol shall come into force in respect of those States. It shall come into force in respect of each other signatory State on the date of the deposit of its instrument.

Article VI

The present Protocol may be denounced by any Party to this Protocol by giving written notification of denunciation to the Government of the United States of America, which will notify all signatory States of each such notification. The denunciation shall take effect one year after receipt of the notification by the Government of the

tidsfrist på ett år skall detta protokoll upphöra att gälla för den part som sagt upp det, utom vad gäller avgörande av ej avgjorda skadeståndsanspråk som härrör från tiden före den dag då uppsägningen får rättslig kraft, men skall fortsätta att vara i kraft för övriga parter.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta protokoll.

Som skedde i Bryssel den 19 december 1997 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett originalexemplar som skall deponeras hos Förenta Staternas regering. Förenta Staternas regering skall överlämna bestyrkta kopior därav till alla signatärstater.

United States of America. After the expiration of this period of one year, the present Protocol shall cease to be in force as regards the Party that denounces it, except for the settlement of outstanding claims that arose before the day on which the denunciation takes effect, but shall continue in force for the remaining Parties.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorised, have signed this Protocol.

Done i Brussels, this nineteenth day of December, 1997 in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the Archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory States.

(Översättning)

PROTOKOLL

OM STATUS FÖR DE INTERNATIONELLA MILITÄRA HÖGKVARTER SOM INRÄTTATS ENLIGT NORDATLANTISKA FÖRDRAGET

De stater som är parter i Nordatlantiska fördraget upprättat i Washington den 4 april och som

anser att det kan inrättas internationella militära högkvarter på deras territorier med stöd av ett särskilt arrangemang som grundar sig på Nordatlantiska fördraget, och som

önskar att definiera status för sådana högkvarter och deras personal inom Nordatlantiska fördragets område,

har kommit överens om detta protokoll till avtalet om status för deras styrkor, som upprättades i London den 19 juni 1951:

Artikel 1

I detta protokoll avses med:

a. "avtalet" det i London den 19 juni 1951 ingångna avtalet mellan de stater som är parter i Nordatlantiska fördraget om status för deras styrkor,

b. "högkvarter på strategisk nivå" högkvarteret för alliansens trupper i Europa (SHAPE), högkvarteret för den högsta allierade militära chefen för insatser över Atlanten (SACLANT), eller varje annat motsvarande internationellt militärt högkvarter som har inrättats enligt Nordatlantiska fördraget,

c. "alliansens högkvarter" vilket som helst högkvarter på strategisk nivå och varje annat internationellt militärt högkvarter som har inrättats enligt Nordatlantiska fördraget och som är direkt underställt högkvarteret på strategisk nivå,

d. "Nato-rådet" det råd som inrättats enligt artikel IX i Nordatlantiska fördraget el-

PROTOCOL

ON THE STATUS OF INTERNATIONAL MILITARY HEADQUARTERS SET UP PURSUANT TO THE NORTH ATLANTIC TREATY

The parties to the North Atlantic Treaty signed in Washington on 4th April, 1949,

Considering that international military Headquarters may be established in their territories, by separate arrangement, under the North Atlantic Treaty, and

Desiring to define the status of such Headquarters and of the personnel thereof within the North Atlantic Treaty area,

Have agreed to the present Protocol to the Agreement signed in London on 19th June, 1951, regarding the Status of their Forces:

Article 1

In the present Protocol the expression

(a) "the Agreement" means the Agreement signed in London on 19th June, 1951, by the Parties to the North Atlantic Treaty regarding the status of their Forces;

(b) "Supreme Headquarters" means Supreme Headquarters Allied Powers in Europe, Headquarters of the Supreme Allied Commander Atlantic and any equivalent international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty;

(c) "Allied Headquarters" means any Supreme Headquarters and any international military Headquarters set up pursuant to the North Atlantic Treaty which is immediately subordinate to a Supreme Headquarters;

(d) "North Atlantic Council" means the Council established by Article 9 of the

ler något av dess underordnade organ som har befogenhet att handla på dess vägnar.

Artikel 2

Avtalet skall på de staters territorium som är parter i detta protokoll i enlighet med följande bestämmelser tillämpas på alliansens högkvarter inom Nordatlantiska fördragets område och på dessas militära och civila personal samt deras anhöriga som ingår i definitionerna i punkterna a, b och c i stycke 1 i artikel 3 i detta protokoll, när denna personal i sin officiella tjänst befinner sig inom ett sådant territorium, eller beträffande anhöriga, i samband med sin makes, makas eller sina föräldrars tjänsteuppdrag.

Artikel 3

1. Vid tillämpningen av detta avtal på alliansens högkvarter skall uttrycken "styrka", "civil komponent" och "anhörig", när än dessa förekommer i avtalet, ha följande innebörd:

a. "styrka" den personal som tjänstgör vid alliansens högkvarter och som tillhör land-, sjö- eller luftstridskrafter från någon part i Nordatlantiska fördraget,

b. "civil komponent" de civilpersoner, som inte är statslösa personer eller medborgare i någon part som inte är part i Nordatlantiska fördraget eller medborgare i en mottagande stat eller har hemvist i den mottagande staten och som i) tjänstgör vid alliansens högkvarter eller någon armé som tillhör en part i Nordatlantiska fördraget eller ii) som tillhör de kategorier av civilpersoner som tjänstgör vid alliansens högkvarter och som blivit bestämda av Nato-rådet,

c. "anhörig" maka eller make till medlem av en styrka eller en civil komponent som definieras i punkterna a och b i detta stycke, eller barn till en sådan medlem och som är beroende av honom eller henne för sitt uppehälle.

2. Alliansens högkvarter skall avses som en styrka vid tillämpningen av artikel II, stycke 2 i artikel V, stycke 10 i artikel VII och stycken 2—4, 7 och 8 i artikel IX samt artikel XIII i avtalet.

North Atlantic Treaty or any of its subsidiary bodies authorised to act on its behalf.

Article 2

Subject to the following provisions of this Protocol, the Agreement shall apply to Allied Headquarters in the territory of a Party to the present Protocol in the North Atlantic Treaty area, and to the military and civilian personnel of such Headquarters and their dependents included in the definitions in sub-paragraphs (a), (b) and (c) of paragraph 1 of Article 3 of this Protocol, when such personnel are present in any such territory in connection with their official duties or, in the case of dependents, the official duties of their spouse or parent.

Article 3

1. For the purpose of applying the Agreement to an Allied Headquarters the expressions 'force', "civilian component" and "dependent", wherever they occur in the Agreement shall have the meanings set out below:

(a) "force" means the personnel attached to the Allied Headquarters who belong to the land, sea or air armed services of any Party to the North Atlantic Treaty;

(b) "civilian component" means civilian personnel who are not stateless persons, nor nationals of any State which is not a Party to the Treaty, nor nationals of, nor ordinarily resident in the receiving State, an who are (i) attached to the Allied Headquarters and in the employ of an armed service of a Party to the North Atlantic Treaty or (ii) in such categories of civilian personnel in the employ of the Allied Headquarters as the North Atlantic Council shall decide;

(c) "dependent" means the spouse of a member of a force or civilian component, as defined in sub-paragraphs (a) and (b) of this paragraph, or a child of such member depending on him or her for support.

2. An Allied Headquarters shall be considered to be a force for the purposes of Article II, paragraph 2 of Article V, paragraph 10 of Article VII, paragraphs 2,3,4,7 and 8 of Article IX, and Article XIII, of the Agreement.

Artikel 4

De rättigheter och skyldigheter som med avtalet beviljas eller uppställs för den sändande staten eller dess myndigheter vad gäller dess styrkor, civila komponenter eller anhöriga skall, vad gäller alliansens högkvarter och dess personal och anhöriga beträffande vilka avtalet tillämpas enligt artikel 2 i detta protokoll, beviljas eller ges för det vederbörliga högkvarteret på strategisk nivå och dess underordnade förutom vid följande undantag:

a. rätten att utöva jurisdiktion i brottmål och disciplinära ärenden som ges de militära myndigheterna i den sändande staten i enlighet med artikel VII i avtalet, skall beviljas de militära myndigheterna i den stat under vars militära rätt personen ifråga eventuellt lyder,

b. de skyldigheter som uppställs för den sändande staten eller dess myndigheter i enlighet med artikel II, stycke 4 i artikel III, punkt a i stycke 5 i artikel VII och punkt a i stycke 6, styckena 9 och 10 i artikel VIII samt artikel XIII i avtalet, skall gälla både alliansens högkvarter och den stat vars armé eller medlem eller medarbetare eller anhörig det är fråga om,

c. i de fall som avses i punkt a i stycke 2 i artikel III och i stycke 5 samt i artikel XIV är sändande stat, vad gäller medlemmar i en styrka och deras anhöriga, den stat vars armé medlemmen tillhör, och vad gäller medlemmar av en civil komponent och dess anhöriga, den stat i vars armé medlemmen eventuellt tjänstgör,

d. de skyldigheter som uppställs för den sändande staten enligt styckena 6 och 7 i artikel VIII i avtalet, uppställs för den stat, vars armé personen tillhör och vars verksamhet eller underlåtenhet föranleder kravet, eller i fråga om en medlem av en civil komponent, för den stat i vars armé personen eventuellt tjänstgör, eller om en sådan stat inte finns, för det högkvarter inom alliansen, vars medlem den ifrågavarande personen är.

Både den eventuella staten för vilken skyldigheterna enligt detta stycke uppställs och alliansens ifrågavarande högkvarter,

Article 4

The rights and obligations which the Agreement gives to or imposes upon the sending State or its authorities in respect of its forces or their civilian components or dependents shall, in respect of an Allied Headquarters and its personnel and their dependents to whom the Agreement applies in accordance with Article 2 of the present Protocol, be vested in or attached to the appropriate Supreme Headquarters and the authorities responsible under it, except that

(a) the right which is given by Article VII of the Agreement to the military authorities of the sending State to exercise criminal and disciplinary jurisdiction shall be vested in the military authorities of the State, if any, to whose military law the person concerned is subject;

(b) the obligations imposed upon the sending state or its authorities by Article II, paragraph 4 of Article III, paragraphs 5 (a) and 6 (a) of Article VII paragraphs 9 and 10 of Article VIII, and Article XIII, of the Agreement, shall attach both to the Allied Headquarters and to any State whose armed service, or any member or employee of whose armed service, or the dependent of such member or employee, is concerned;

(c) for the purposes of paragraphs 2 (a) and 5 of Article III, and Article XIV, of the Agreement the sending State shall be, in the case of members of a force and their dependents, the State to whose armed service the member belongs, or, in the case of members of a civilian component and their dependents, the State, if any, by whose armed service the member is employed;

(d) the obligations imposed on the sending State by virtue of paragraphs 6 and 7 of Article VIII of the Agreement shall attach to the State to whose armed service the person belongs whose act or omission has given rise to the claim or, in the case of a member of a civilian component, to the State by whose armed service he is employed or, if there is no such State, to the Allied Headquarters of which the person concerned is a member.

Both the State, if any, to which obligations attach under this paragraph and the Allied Headquarters concerned shall have

har sändande stats rättigheter vid utnämning av skiljeman enligt stycke 8 i artikel VIII.

Artikel 5

Varje medlem av alliansens högkvarter skall ha ett av högkvarteret utfärdade personbevis med foto varav framgår personens namn, födelsedatum, militära grad eller nivå och ett eventuellt registreringsnummer samt giltighetstid. Beviset skall uppvisas på anmodan.

Artikel 6

1. De skyldigheter som uppställts för parterna att avstå ifrån fordringar i enlighet med artikel VII i avtalet gäller både alliansens högkvarter och varje part i detta protokoll.

2. I styckena 1 och 2 i artikel VIII i avtalet

a. skall den egendom som ägs av alliansens högkvarter eller en part i detta protokoll och som används av alliansens högkvarter anses vara egendom som ägs av en part och används av dess vapenmakt

b. skall en olyckshändelse som förorsakats av en styrka som definieras i stycke 1 i artikel 3 i detta protokoll eller av en medlem av en civil komponent eller av en annan medarbetare vid alliansens högkvarter, anses vara olyckshändelse som är förorsakad av en medlem av en parts vapenmakt eller av en medarbetare,

c. skall definitionen "ägd av en part" i stycke 3 i artikel VIII omfatta alliansens högkvarter.

3. De fordringar på vilka stycke 5 i artikel VIII skall tillämpas, innehåller fordringar (andra än avtalsbaserade fordringar och de fordringar på vilka styckena 6 och 7 i samma artikel skall tillämpas) som föranleds av åtgärder eller underlåtenhet av medarbetare vid alliansens högkvarter eller andra åtgärder eller underlåtenheter, för vilka alliansens högkvarter rättsligt sett ansvarar och vilka inom den mottagande statens territorium förorsakar skada för de tredje parter som inte är parter i detta protokoll.

the rights of the sending State in connection with the appointment of an arbitrator under paragraph 8 of Article VIII.

Article 5

Every member of an Allied Headquarters shall have a personal identity card issued by the Headquarters showing names, date and place of birth, nationality, rank or grade, number (if any), photograph and period of validity. This card must be presented on demand.

Article 6

1. The obligations to waive claims imposed on the Contracting Parties by Article VIII of the Agreement shall attach both to the Allied Headquarters and to any Party to this Protocol concerned.

2. For the purposes of paragraphs 1 and 2 of Article VIII of the Agreement,

(a) property owned by an Allied Headquarters or by a Party to this Protocol and used by an Allied Headquarters shall be deemed to be property owned by a Contracting Party and used by its armed services;

(b) damage caused by a member of a force or civilian component as defined in paragraph 1 of Article 3 of this Protocol or by any other employee of an Allied Headquarters shall be deemed to be damage caused by a member or employee of the armed services of a Contracting Party;

(c) the definition of the expression "owned by a Contracting Party" in paragraph 3 of Article VIII shall apply in respect of an Allied Headquarters.

3. The claims to which paragraph 5 of Article VIII of the Agreement applies shall include claims (other than contractual claims and claims to which paragraphs 6 or 7 of that Article apply) arising out of acts or omissions of any employees of an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters, or out of any other act, omission or occurrence for which an Allied Headquarters is legally responsible, and causing in the territory of a receiving State

Artikel 7

1. Den skattefrihet avseende löner och ersättningar som skall beviljas medlemmar av en styrka eller civil komponent enligt artikel X i avtalet, gäller beträffande den personal inom alliansens högkvarter som definierats i underpunkt i i punkterna a och b i stycke 1 i artikel 3 i protokollet, de löner och ersättningar som de erhåller i denna egenskap och som betalas av den vapenmakt till vilken de hör eller vid vilken de tjänstgör. Detta stycke skall inte befria en sådan medlem eller medarbetare från den statens beskattning vars medborgare han eller hon är.

2. De medarbetare vid alliansens högkvarter som tillhör de kategorier som är bestämda av Nato-rådet skall vara befriade från skatter vad gäller de löner och ersättningar som alliansens högkvarter betalar för dem i denna egenskap. En part i detta protokoll kan emellertid komma överens med alliansens högkvarter om ett arrangemang, enligt vilket den ifrågavarande parten skall anlita och för alliansens högkvarter visa sina medborgare (förutom, ifall ifrågavarande part så önskar, sådana personer som inte har hemvist inom dess territorium) som tjänstgör inom personalen vid alliansens högkvarter och betala löner och ersättningar för sådan personal från sina egna tillgångar och enligt sin egen tabell. Ifrågavarande part kan således beskatta dessa löner och ersättningar, men dessa skall vara befriade från andra parter skatter. Ifall en part i detta protokoll kommer överens om ett sådant arrangemang och arrangemanget ändras eller upphävs senare, skall parterna i detta protokoll inte längre vara bundna av den första meningen i detta stycke, enligt vilken de löner och ersättningar som betalas för dess medborgare skall vara befriade från skatter.

Artikel 8

1. För att underlätta inrättande, uppbyggnad, upprätthållande för och verksamhet vid alliansens högkvarter, skall högkvarteren i mån av möjlighet befrias från de tullar och skatter som påverkar dess utgifter för att

to third parties, other than any of the Parties to this Protocol.

Article 7

1. The exemption from taxation accorded under Article X of the Agreement to members of a force or civilian component in respect of their salaries and emoluments shall apply, as regards personnel of an Allied Headquarters within the definitions in paragraph 1 (a) and (b) (i) of Article 3 of this Protocol, to salaries and emoluments paid to them as such personnel by the armed service to which they belong or by which they are employed, except that this paragraph shall not exempt any such member or employee from taxation imposed by a State of which he is a national.

2. Employees of an Allied Headquarters of categories agreed by the North Atlantic Council shall be exempted from taxation on the salaries and emoluments paid to them by the Allied Headquarters in their capacity as such employees. Any Party to the present Protocol may, however, conclude an arrangement with the Allied Headquarters whereby such Party will employ and assign to the Allied Headquarters all of its nationals (except, if such Party so desires, any not ordinarily resident within its territory) who are to serve on the staff of the Allied Headquarters and pay the salaries and emoluments of such persons from its own funds, at a scale fixed by it. The salaries and emoluments so paid may be taxed by the Party concerned but shall be exempted from taxation by any other Party. If such an arrangement is entered into by any Party to the present Protocol and is subsequently modified or terminated, Parties to the present Protocol shall no longer be bound under the first sentence of this paragraph to exempt from taxation the salaries and emoluments paid to their nationals.

Article 8

1. For the purpose of facilitating the establishment, construction, maintenance and operation of Allied Headquarters, these Headquarters shall be relieved, so far as practicable, from duties and taxes, affecting

kunna ordna ett gemensamt försvar och för dess officiella och exklusiva fördel. Varje part i detta protokoll skall, i syfte att ingå ett avtal om genomförande av denna bestämmelse, föra förhandlingar med det av alliansens högkvarter som eventuellt verkar inom dess territorium.

2. Alliansens högkvarter skall på samma villkor ha de rättigheter som beviljas en styrka enligt artikel XI i avtalet.

3. Bestämmelserna i styckena 5 och 6 i artikel IX i avtalet gäller inte medborgare i den mottagande staten, om sådana medborgare inte tillhör vapenmakten hos någon part i detta protokoll som inte är mottagande stat.

4. Uttrycket "tullar och skatter" i denna artikel avser inte avgifter för erlagda tjänster.

Artikel 9

Såvida Nato-rådet inte beslutar annorlunda,

a. skall den egendom som enligt kapitalbudgeten erhållits av högkvarterets internationella fond och som högkvarteret inte längre behöver, överlåtas genom ett arrangemang som godkänts av Nato-rådet, och avkastningen skall delas eller krediteras mellan parterna i Nordatlantiska fördraget i det förhållande de har deltagit i högkvarterets kapitalkostnader. Den mottagande staten har företrädesrätt vad gäller förvärv av den fasta egendom som skall överlåtas och som befinner sig inom dess territorium, förutsatt att de villkor som den erbjuder inte är mindre förmånliga än de villkor som erbjuds av en tredje part.

b. skall de byggnader eller fasta anläggningar, som den mottagande staten givit till alliansens högkvarters förfogande och för vilka högkvarteret inte blivit debiterat (utom en formell debitering) och som högkvarteret inte längre behöver, återlämnas till den mottagande staten. Nato-rådet skall värdera den värdeökning eller -nedgång som på grund av högkvarterets bruk förorsakats för en mottagande stats egendom (med hänsyn till den lag som skall tillämpas i den mottagande staten) och fördelar, kre-

penditures by them in the interest of common defence and for their official and exclusive benefit, and each Party to the present Protocol shall enter into negotiations with any Allied Headquarters operating in its territory for the purpose of concluding an agreement to give effect to this provision.

2. An Allied Headquarters shall have the rights granted to a force under Article XI of the Agreement subject to the same conditions.

3. The provisions in paragraphs 5 and 6 of Article XI of the Agreement shall not apply to nationals of the receiving States, unless such nationals belong to the armed services of a Party to this Protocol other than the receiving State.

4. The expression 'duties and taxes' in this Article does not include charges for services rendered.

Article 9

Except in so far as the North Atlantic Council may decide otherwise,

(a) any assets acquired from the international funds of an Allied Headquarters under its capital budget and no longer required by the Headquarters shall be disposed of under arrangements approved by the North Atlantic Council and the proceeds shall be distributed among or credited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters. The receiving State shall have the prior right to acquire any immovable property so disposed of in its territory provided that it offers terms no less favourable than those offered by any third party;

(b) any land, buildings or fixed installations provided for the use of an Allied Headquarters by the receiving State without charge to the Headquarters (other than a nominal charge) and no longer required by the Headquarters shall be handed back to the receiving State, and any increase or loss in the value of the property provided by the receiving State resulting from its use by the Headquarters shall be determined by the North Atlantic Council (taking into consideration any applicable law of the receiving

diterar eller debiterar den mellan parterna i Nordatlantiska fördraget i det förhållande de har deltagit i högkvarterets kapitalkostnader.

Artikel 10

Varje högkvarter på strategisk nivå har rättslig personlighet; det har behörighet att ingå avtal och förvärva och avyttra egendom. Den mottagande staten kan dock förutsätta, att den skall överenskommas om användningen av denna behörighet genom ett arrangemang mellan staten och högkvarteret på strategisk nivå eller dess underordnade som agerar på alliansens högkvarters vägnar.

Artikel 11

1. I enlighet med bestämmelserna i artikel VIII i avtalet kan ett högkvarter på strategisk nivå uppträda både som kärande och svarande vid en rättegång. Den mottagande staten och ett högkvarter på strategisk nivå eller dess underordnade som agerar på alliansens högkvarters vägnar kan emellertid komma överens om att den mottagande staten skall uppträda i högkvarterets ställe vid de rättegångar i den mottagande statens domstolar, i vilka ifrågavarande högkvarter är part.

2. Exekutionsåtgärder, beslag eller in-teckning kan inte riktas mot alliansens högkvarters egendom eller tillgångar, förutom i de fall som avses i punkt a i stycke 6 i artikel VII eller i artikel XIII i avtalet.

Artikel 12

1. För att sköta sin internationella budget kan alliansens högkvarter inneha vilken valuta som helst och överföra den mellan kon-ton.

2. Parterna i detta protokoll skall på begäran av alliansens högkvarter underlätta överföring av högkvarterets tillgångar från en stat till en annan och växling av den valuta som alliansens högkvarter har i sin besittning då detta behövs för alliansens högkvarters behov.

State) and distributed among or credited or debited to the Parties to the North Atlantic Treaty in the proportions in which they have contributed to the capital costs of the Headquarters.

Article 10

Each Supreme Headquarters shall possess juridical personality; it shall have the capacity to conclude contracts and to acquire and dispose of property. The receiving State may, however, make the exercise of such capacity subject to special arrangements between it and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters acting on behalf of the Supreme Headquarters.

Article 11

1. Subject to the provisions of Article VIII of the Agreement, a Supreme Headquarters may engage in legal proceedings as claimant or defendant. However, the receiving State and the Supreme Headquarters or any subordinate Allied Headquarters authorized by it may agree that the receiving State shall act on behalf of the Supreme Headquarters in any legal proceedings to which that Headquarters is a party before the courts of the receiving State.

2. No measure of execution or measure directed to the seizure or attachment of its property or funds shall be taken against any Allied Headquarters, except for the purposes of paragraph 6 (a) of Article VII and Article XIII of the Agreement.

Article 12

1. To enable it to operate its international budget, an Allied Headquarters may hold currency of any kind and operate accounts in any currency.

2. The Parties to the present Protocol shall, at the request of an Allied Headquarters, facilitate transfers of the funds of such Headquarters from one country to another and the conversion of any currency held by an Allied Headquarters into any other currency, when necessary to meet the requirements of any Allied Headquarters.

Artikel 13

Arkiv och andra officiella dokument tillhörande alliansens högkvarter, som förvaras i lokaler som används av högkvarteret eller som innehåses av vederbörligen befullmäktigade medlemmar av högkvarteret, skall vara okränkbara, förutom ifall högkvarteret har avstått från denna typ av immunitet. Högkvarteret skall på begäran av den mottagande staten och i närvaro av en företrädare för den staten styrka arten av varje dokument, för att det skall kunna bekräftas att det omfattas av immunitet enligt denna artikel.

Artikel 14

1. Detta protokoll eller avtalet eller delar av dessa kan med Nato-rådets beslut tillämpas på vilket som helst internationellt militärt högkvarter eller organisation som inrättats enligt Nordatlantiska fördraget (och som inte ingår i definitionerna i styckena b och c i artikel 1 i detta protokoll).

2. Då Europeiska försvarsgemenskapen upprättas, kan detta protokoll tillämpas på den personal inom Europeiska försvarsgemenskapen som är underställd alliansens högkvarter och på deras anhöriga vid den tidpunkt och det sätt som Nato-rådet bestämmer.

Artikel 15

Alla tvister mellan parterna i detta protokoll eller mellan parter och alliansens högkvarter avseende tolkningen eller tillämpningen av detta protokoll, skall lösas genom förhandlingar utan hänvändelse till någon utanförstående myndighet. Utom i de fall där det finns uttryckliga bestämmelser av motsatt innebörd i detta protokoll, skall tvister som inte kan lösas genom direkta förhandlingar hänskjutas till Nato-rådet.

Artikel 16

1. Artiklarna XV och XVII—XX i avtalet skall avseende detta protokoll tillämpas som om de vore en integrerad del av det. Protokollet kan emellertid granskas, dess tillämpning kan avbrytas, det kan ratificera

Article 13

The archives and other official documents of an Allied Headquarters kept in premises used by those Headquarters or in the possession of any properly authorized member of the Headquarters shall be inviolable, unless the Headquarters has waived this immunity. The Headquarters shall, at the request of the receiving State and in the presence of a representative of that State, verify the nature of any documents to confirm that they are entitled to immunity under this Article.

Article 14

1. The whole or any part of the present Protocol or of the Agreement may be applied, by decision of the North Atlantic Council, to any international military Headquarters or organization (not included in the definitions in paragraphs (b) and (c) of Article 1 of this Protocol) which is established pursuant to the North Atlantic Treaty.

2. When the European Defence Community comes into being, the present Protocol may be applied to the personnel of the European Defence Forces attached to an Allied Headquarters and their dependents at such time and in such manner as may be determined by the North Atlantic Council.

Article 15

All differences between the Parties to the present Protocol or between any such Parties and any Allied Headquarters relating to the interpretation or application of the Protocol shall be settled by negotiation between the parties in dispute without recourse to any outside jurisdiction. Except where express provision is made to the contrary in the present Protocol or in the Agreement, differences which cannot be settled by direct negotiation shall be referred to the North Atlantic Council.

Article 16

1. Articles XV and XVII to XX of the Agreement shall apply as regards the present Protocol as if they were an integral part thereof, but so that the Protocol may be reviewed, suspended, ratified, acceded to, de-

ras, anslutas till, uppsägas eller dess giltighetstid förlängas oavsett avtalets bestämmelser.

2. Detta protokoll kan kompletteras med ett bilateralt avtal mellan mottagande stat och ett högkvarter på strategisk nivå, och myndigheterna i en mottagande stat och i högkvarteret på strategisk nivå kan komma överens om genomförande av vilken som helst bestämmelse i protokollet eller avtalet, sådan som de tillämpar den, med administrativa åtgärder innan protokollet skall ratificeras.

Till bekräftelse härav har undertecknade, därtill vederbörligen befullmäktigade, undertecknat detta avtal.

Som skedde i Paris den 28 augusti 1952 på engelska och franska språken, vilka båda texter är lika giltiga, i ett originalexemplar som skall deponeras hos Förenta Staternas regering. Förenta Staternas regering skall överlämna bestyrkta kopior därav till alla signatärstater och stater som ansluter sig till det.

nounced or extended in accordance with those provisions independently from the Agreement.

2. The present Protocol may be supplemented by bilateral agreement between the receiving State and a Supreme Headquarters, and the authorities of a receiving State and a Supreme Headquarters may agree to give effect, by administrative means in advance of ratification, to any provisions of this Protocol or of the Agreement as applied by it.

In witness whereof the undersigned Plenipotentiaries have signed the present Protocol.

Done in Paris this 28th day of August 1952, in the English and French languages, both texts being equally authoritative, in a single original which shall be deposited in the archives of the Government of the United States of America. The Government of the United States of America shall transmit certified copies thereof to all the signatory and acceding States.